

Milí čitatelia!

Neviem, či tento úvodník čítate na druhej strane papierovej formy Nových dimenzií alebo na novej webovej stránke www.dimenzie.sk, ktorú vďaka nášmu najvtipnejšiemu redaktorovi - Humorovi - môžete od februára tohto roku nájsť na internete. Či je tomu tak, alebo onak, môžeme túto významnú udalosť osláviť spoločne.

Mesiac marec je na počesť dánskeho rozprávkara Hansa Christiana Andersena mesiacom kníh. Málokto však vie, že v Čechách a iných štátoch sveta sa už niekoľko rokov oslavuje aj ako mesiac internetu.

Netrúfam si hodnotiť kladné a záporné stránky jedného z najväčších vynálezov 20. storočia, ktorý má budúcnosť ešte len pred sebou, ale myslím, že pre väčšinu z nás sa internet stal alebo stane bežnou súčasťou práce i súkromia. Tento fenomén dnešnej doby predstavuje jedinečný zdroj informácií zo všetkých oblastí života a prostredníctvom e-mailov umožňuje komunikovať miliónom ľudí, ktorí sedia na opačnej strane miestnosti alebo sú vzdialení niekoľko tisíc kilometrov.

Na celom svete využíva internet približne 275 miliónov ľudí a na Slovensku to onedlho bude každý desiaty človek. O tom, že sa táto celosvetová sieť sietí môže zauziť a s trochou nadsázky môžeme povedať, že je bezpečná ako Titanic, svedčia v poslednej dobe čoraz častejšie obavy odborníkov. Internetovým pirátom (hackerom) sa pred časom podarilo znefunkčniť niekoľko najpopulárnejších internetových miest na svete (Yahoo.com., Amazon.com. atď.) a v súčasnosti po nich pátrajú digitálni detektívi.

Za podobnými príkladmi však nemusíme chodiť ďaleko. Škandál, z ktorého sa na verejnosť dostal len vrchol ľadovca sa objavil aj u nás. Samozvaná utajená hackerská „skupina F“, ponúkala na internete dôverné informácie o tisícoch ľudí, ktoré v roku 1998 získala dosiaľ presne nevysvetleným spôsobom z počítačovej siete Slovenskej poisťovne. Nikto nepochybuje o tom, že ukradnuté informácie, ktoré skupina predávala na najlepšom internetnom mieste - internete - môžu byť v nesprávnych rukách mimoriadne nebezpečné. Čo k tomu dodať? Internet je dobrý služobník ale zlý pán.

Vráťme sa však od apokalyptických úvah k našej radostnej udalosti. Dúfame, že nová webová stránka zlepší našu vzájomnú komunikáciu. Nájdete na nej všetky čísla Nových dimenzií, našu mailovú adresu a budeme radi, ak nám napíšete svoje názory, pripomienky a odpovede na súťažné otázky.

Na záver sa s vami rozlúčim slovami nášho kolegu Humora: „Kým som nerobil webovú stránku Nových dimenzií, ani som nevedel, aké dobré články v nich máme.“

Príjemné a obohacujúce čítanie Vám praje

Martina Fabianová

PS: Ak máte záujem o časopis, napíšte, zatelefonujte, prípadne zae-mailujte a časopis Vám budeme zasielať, no nezabudnite nám poslať predplatné. Kvôli poštovnému nás bude tešiť najviac, ak sa dáte ako skupina dohromady a budeme vám môcť posilať časopis spoločne. Ušetrite nám tým dosť práce a peňazí na poštovnom. Predplatné posielajte šekom na náš účet, číslo 4000909925/3100 Ľudová banka - Bratislava. (Pozor je to **nové číslo účtu**, keďže od januára 2000 je vydavateľom bratislavské UPC.) Do správy pre prijímateľa napíšte, koľko chcete kusov z každého čísla. Jeden kus stojí 20 Sk. Časopis Vám bude chodiť do vtedy, kým sa neminie celé Vaše predplatné. Čiže ak nám pošlete 60 Sk, tak dostanete po jednom kuse z troch čísel (20 x 3 = 60). Priloženým šekom môžete poslať aj prípadné dary (v správe pre prijímateľa označte políčko Dar), za ktoré Vám už vopred ďakujeme.

Nové dimenzie

Kresťanský časopis pre univerzitnú mládež

Vydavateľ: UPC Bratislava a združenie DOMKA

Cenzor: ThLic. Peter Bicák, SDB

Šéfredaktor: Martina Fabianová

Redakčná rada: Milan Bubák, SVD, Peter Bicák, SDB

Redaktori: Roman Tarina, Jozef Šoltés, Peter Pašúth, Lucia Kubošová, Peter Motyčka, Martin Novák, Jozef Račák

Grafická úprava: Jozef Šoltés

Jazyková úprava: Zdenka Marková

Adresa redakcie: Nové dimenzie, UPC, Staré Grunty 36, 842 25 Bratislava

Tel./ fax: 07/ 654 12 236, 0903/377426, 0905/347907

E-mail: dimenzie@pobox.sk

WWW: http://www.dimenzie.sk

WWW editor: Jozef Račák

Tlač: Slza, s.r.o. Poprad

Registrované na MK SR pod číslom 1953/98
S povolením Arcibiskupského úradu v Trnave,
dňa 14. januára 1999, č. 55/99.

- 4 správy**
3 otázky pre júliusa fila správy
- 8 krížom krážom**
tak ďaleko, tak blízko
- 10 na špici**
mať vždy vlastnú tvár
- 16 spiritualita**
o ľudskej prirodzenosti
- 18 taizé**
varšava udivená radosťou
- 22 pro life**
hľadanie počiatku
- 24 kultúra**
umenie – prejav ducha
- 26 krížom krážom**
päť štvrtisícoviek
- 30 profil**
viktor e. frankl alebo čo vidí oko
- 32 v núdzi**
amnesty international
- 34 vašimi očami**
fatima – dieťa z koľajníc
- 35 básničky**
- 36 recenzie**
film
- 38 relax**
*z každého rožku...
krížovka*
- 39 infoservis**

Tri otázky pre... Júliusa Fila

Generálneho biskupa evanjelickej cirkvi na Slovensku a predsedu Ekumenickej rady

Po kolkýkrát sa na Slovensku uskutočnil ekumenický týždeň modlitieb?

Ekumenický týždeň modlitieb sa na Slovensku konal po štvrtýkrát. V roku 1997 vo veľkom evanjelickej kostole v Bratislave za účasti všetkých predstaviteľov Ekumenickej rady cirkvi, predstaviteľov rímskokatolíckej a gréckokatolíckej cirkvi. Ďalšie stretnutie bolo v Blumentáli, rímskokatolíckom kostole, ktorého súčasťou bol aj televízny prenos. Minulý rok sme sa stretli v chráme reformovanej cirkvi na Námestí SNP v Bratislave a tohto roku to bolo opäť v našom evanjelickej kostole.

Aký význam má podľa Vás spoločné stretnutie kresťanov počas tohto týždňa ?

Ide o výročnú aktivitu, ktorá veľmi dobre stimuluje všetkých kresťanov, aby po celý rok mysleli na to, že Ježiš Kristus sa pred svojím ukrižovaním veľmi intenzívne modlil za jednotu kresťanov a dúfal, že v ňom túto jednotu nájdeme. Popri duchovnom zameraní na Krista ako Pána, hlavu Cirkvi, ktorý nás spojil láskou a svojou smrťou na kríži nám otvoril nádej, má tento týždeň oveľa širší význam. Od začiatku sa nám zdalo veľmi dôležité prizývať na stretnutia i predstaviteľov spoločenského života a tých, ktorí prevzali s Božím požehnaním zodpovednosť za riadenie verejných vecí. Tento týždeň nás všetkých spája v zodpovednosti za našu krásnu krajinu, v ktorej žijeme. Ďalšou rovínou boli lokálne stretnutia kresťanov rôznych vyznaní pri spoločných modlitbách a čítaní Písma, čím sme dokumentovali svoju jednotu v Kristovi. Štvrtý okruh, ktorý by mal evokovať nielen tento týždeň, ale celý rok, je nová agenda úloh pre naše ekumenické napredovanie.

Ako ste spokojný s rozvojom ekumenizmu na Slovensku?

Myslím, že vzhľadom na dedičstvo, ktoré sme dostali, máme byť za čo vďační. Minulé roky, si vládna moc priala aby cirkvi boli separované a aby kresťanstvo nevytváralo homogénny a už vôbec nie akčný celok.

V súčasnosti, okrem ekumenického týždňa modlitieb, prebieha úspešný proces práce všetkých cirkvi na preklade Biblie do slovenčiny a skúmania dejín kresťanstva na Slovensku. Máme možnosť zužitkovať výsledky podpisu spoločného Prehlásenia o ospravedlnení z viery, ktoré sa uskutočnilo 31. októbra minulého roku v nemeckom Augsburgu, a ja verím, že z tohto dôvodu budeme vidieť viaceré ďalšie znaky. V tomto roku bude dominovať najmä stretnutie kresťanov zo Slovenska a Čiech v rámci jubilea 2000 a stretnutie kresťanov Slovenska 5. júla v Nitre a 9. septembra v Trenčíne.

Martina Fabianová

Nemecko: feminizácia v Cirkvi rastie

BERLÍN - "Feminizácia v Cirkvi podľa názoru náboženského sociológa Michaela N. Ebertza z Freiburgu v Nemecku stále rastie. Ako M. Ebertz povedal, stále viac mužov sa rezignovane sťahuje z farských a cirkevných rád, pretože považujú tieto grémiá často už za "nereformovateľné". Namiesto toho prenechávajú stále častejšie pole ženám a angažujú sa vo voľnom čase tam, kde im to prináša aj prestíž. Tento ústup vedie k ďalšiemu znižovaniu významu cirkvi v Nemecku.

Nový film o pápežovi

RÍM - Talianska médiálna skupina Mediaset plánuje nový film o pápežovi Jánovi Pavlovi II. Ako povedala šéfka produkčnej firmy Lux Video Matilde Bernabei v Ríme, hlavnú úlohu má stvárniť britský herec Ben Kingsley. Réžiu filmu má prevziať Brit Richard Attenborough. S oboma sa ešte rokuje. Kedy bude film vysielaný, ešte nie je jasné, vyjadрила sa Bernabei. Je však presvedčená, že Vatikán bude s projektom súhlasiť. Film je podľa našich informácií súčasťou série o významných osobnostiach 20. storočia. Vo filme má byť zobrazený aj sovietsky diktátor Stalin a zakladateľ koncernu na softvér Microsoft Bill Gates. Kingsley dostal za hlavnú úlohu vo filme o živote Mahatma Gandhího cenu Oskara. Režisérom tohto filmu bol v roku 1982 takisto Attenborough.

Inaugurácia akademických funkcionárov

BRATISLAVA - Už po druhýkrát bol Ferdinand Devínsky v utorok 22. februára slávnostne inaugurovaný za rektora Univerzity Komenského v Bratislave. Okrem Devínskeho boli vymenovaní i traja noví dekaní. Novým dekanom Lekárskej fakulty sa stane Pavel Traubner, Farmaceutickej fakulty Jozef Segiško a Fakulty manažmentu Jozef Komorník. Do druhého funkčného obdobia bol vymenovaný dekan Filozofickej fakulty Ladislav Kiczko, Prírodovedeckej fakulty Vladimír Ferák, Matematicko - fyzikálnej fakulty Ľudovít Fišer, Fakulty telesnej výchovy a športu Vladimír Hellebrant a Pedagogickej fakulty Miron Zelina.

V súlade so štatútom Ekonomickej univerzity (EU) v Bratislave jej rektor Juraj Stern vymenoval koncom januára nových dekanov fakúlt, ktorí boli zvolení akademickými senátmi na funkčné obdobie rokov 2000-2003. Za dekana Národohospodárskej fa-

kulty EU bol menovaný Rudolf Sivák a za dekana Fakulty podnikového manažmentu EU bol menovaný Lubomír Strieška, za dekana Obchodnej fakulty EU bol menovaný Ferdinand Daňo, za dekana Fakulty hospodárskej informatiky EU František Peller a za dekana Podnikovohospodárskej fakulty EU sídlom v Košiciach bol menovaný Ján Korčmároč. Rektor EU súčasne povolil Ludmilu Lipkovú vedením novej Fakulty medzinárodných vzťahov. Vymenovaní noví dekaní fakúlt spolu s novým rektorom EU Vojtechom Kollárom nastúpili do funkcií od 1. februára tohto roku.

Národná púť Slovákov

RÍM - Na Národnej púti do Ríma, ktorá sa uskutočnila 14. – 16. februára, sa s takmer 5 tisícami veriacich zúčastnil aj prezident republiky Rudolf Schuster s manželkou Irenou, predstaviteľia politických strán - za SDK poslankyňa Anna Záborská, za HZDS napríklad Augustín Marián Húška a Peter Brňák, za SDL poslanec Ladislav Faič, za SOP Mária Machová a Štefan Šlachta, za SMK László Hóka a Klára Sárközyová a za SNS jej líderka Anna Malíková a Viliam Oberhauser. Prezident Schuster pred odchodom vyjadril ľútosť nad tým, že jeho pozvanie neprijali Mikuláš Dzurinda a Jozef Migaš. Slovenskému prezidentovi, predstaviteľom politických strán, cirkví a mimovládnych organizácií a takmer 4500 pútnikom z celého Slovenska požehnal pápež Ján Pavol II. Svätý otec sa slovenským pútnikom prihovoril vo vatikánskej Aule Pavla VI., za slovenskú delegáciu predniesli pozdravné príhovory predseda Konferencie biskupov Slovenska (KBS) biskup Rudolf Baláž a prezident republiky Rudolf Schuster. Pútnici sa zo Slovenska vydali na národnú púť do Ríma desiatkami autobusov. Púť organizovala KBS v rámci Jubilejného roka 2000.

Zaujímavé štatistiky

BRATISLAVA - Náboženstvo je na Slovensku dôležité pre 48

percent ľudí, kým len 12 percent Čechov považuje úlohu náboženstva za dôležitú a šesť percent za veľmi dôležitú v spoločnosti. Česko sa tak medzi stredoeurópskymi štátmi zaradilo na posledné miesto v uznávaní úlohy viery v Boha. Vyplývalo to z výsledkov prieskumu spoločnosti Fessel-GfK Austria v spolupráci s pobočkami GfK v krajinách strednej a východnej Európy. V každej krajine bolo do vzorky zaradených 1 000 respondentov vo veku nad 15 rokov. Výskum sa zameriaval na zistenie priorít každodenného života ľudí v postkomunistických krajinách desať rokov po páde komunizmu. Prieskum teda nehovorí o počte veriacich, ale o tom, ako hodnotia ľudia úlohu náboženstva vo svojom živote. V Maďarsku je náboženstvo dôležité pre 37 percent ľudí, v Bulharsku pre 40, na Ukrajine rovnako ako na Slovensku pre 48 percent, nasleduje Rumunsko s 59 percentami. Najreligióznějšíu krajinou regiónu je Poľsko, kde náboženstvo za dôležité považuje až 76 percent opýtaných.

UK ušetrila

BRATISLAVA - Za viac ako dvadsať dní prerušenej výučby ušetrila Univerzita Komenského (UK) podľa rektora Ferdinanda Devínskeho 2,4 milióna korún. Krok Univerzity, ktorý viedol k prerušeniu výučby, nebol politickým gestom, ale jednoducho reakciou na nedostatok štátnych financií. Univerzita sa zmieta vo finančných problémoch a aby znížila dlhy, ktoré by prešli do ďalšieho roku, Kolegium rektora na začiatku novembra rozhodlo o prerušení zimného semestra. Podľa rektora ostatné školy nepristúpili k tomuto kroku zrejme preto, lebo mali dosť mimorozpočtových zdrojov a „mnohé univerzity mali toľko prostriedkov, že nevedeli čo s nimirobiť“. Devínsky zdôrazňuje, že výučba nebola skrátaná, ale len prerušená. „Všetko, čo sa malo dobehnúť, si už fakulty nahradili a o spôsobe

rozhodli v rámci svojich kompetencií. Napríklad Matematicko-fyzikálna fakulta vyučovala aj v sobotu a iné fakulty presunuli skúšobné obdobie“, dodal Devínsky.

Ženy v zbrani

BERLÍN – Európsky súdny dvor v Luxemburgu v januári t.r. rozhodol o tom, že Nemecko musí umožniť službu so zbraňou v ruke aj ženám. V zdôvodnení rozsudku sa uvádza, že akékoľvek iné ustanovenie odporuje pravidlám EU o profesionálnej rovnoprávnosti mužov a žien. Podľa nemeckej ústavy ženy doteraz nemali možnosť slúžiť v armáde so zbraňou v ruke.

Konkordát s budhistami v talianskom parlamente

RÍM – Prezident talianskej budhistickej federácie a taliansky premiér podpísali dohodu o oficiálnom uznaní tohto náboženstva v krajine tzv. konkordát. Ak dokument schváli taliansky parlament, budú sa môcť budhistickí predstavitelia angažovať v školstve, v nemocniciach, vo väzeniach a otvárať si vlastné školy. Taliani tiež budú môcť venovať budhistom 1 % svojho ročného príjmu a odpísať si ho z daní.

Rabíni proti internetu

TEL AVIV – Izraelskí rabíni vyžadovali prostredníctvom manifestu v izraelskej náboženskej tlači veriacich Židov, aby nepoužívali internet a aby sa vyvarovali „hrozného nebezpečenstva“, ktorým sú počítače. „Je striktné zakázané pripájať sa na internet alebo sledovať televíziu. Sú to nesmierne nebezpečné pre posvätnosť Izraela. Počítačmi do nás preniká duch zla,“ napísali rabíni. Zákaz sa netýka osôb, ktoré používajú počítače na „čisto pracovné účely“. Ale aj títo ľudia by mali počítače používať „čo najmenej, pod dozorom rabínátu a nikdy nie doma“, aby sa deti neinšpirovali zlým príkladom. Rabíni takto reagovali na

výstavu o výhodách internetu usporiadanú v budove izraelského parlamentu. Izrael patrí medzi krajiny s najmodernejšou výpočtovou technikou na svete.

Štátny biskup zradil stranu

PEKING – Minimálne jeden z piatich biskupov Čínskeho katolíckeho národného zjednotenia, ktorí boli nedávno napriek nesúhlasu Vatikánu vysvätení v Pekingu, zložil prísahu vernosti pápežovi. „Samozrejme, že sme prisahali vernosť pápežovi, lebo ide o dôležitú časť obradu.“ informoval biskup Zhan Silu (39) z Mindongu ázijskú katolícku tlačovú agentúru UCAN. Zvyšní štyria biskupi na túto otázku neodpovedali. Vysvätenie týchto piatich biskupov bolo vo Vatikáne prijaté „s prekvapením“, pretože sa konalo bez povolenia pápeža. V Číne môžu slobodne vyznávať svoju vieru len členovia tzv. Čínskeho katolíckeho národného zjednotenia, založeného v roku 1957, ktoré je blízke komunistickému režimu a nemá žiadne vzťahy so Svätou stolicou. Príslušníci katolíckej cirkvi verní pápežovi sú úradmi tvrdo prenasledovaní.

Zmŕtvychvstanie baziliky

ASSISI – Takmer za „zmŕtvychvstanie“ označili odborníci a reštaurátori z celého sveta znovuo otvorenie hornej baziliky sv. Františka v Assisi, ktorá bola ťažko poškodená zemetrasením v roku 1997. Reštaurátorské práce pripomínali podľa vedúceho projektu obnovy baziliky G. Basileho skladanie puzzle. Za najväčší výkon svojho tímu označil obnovu Giotových fresiek znázorňujúcich život svätého Františka. „Táto práca skutočne pripomínala mamutiu skladačku s plochou 520 štvorcových metrov a 300 000 rôznymi kúskami,“ prehlásil Basile. V jeho skupine pracovalo 70 umeleckých reštaurátorov, 80 počítačových a iných odborných špecialistov a 20 neplatených dobrovoľníkov. Práce na obnove starobylej bazili-

ky, považovanej za skvost predrenesančného obdobia, zabrali cca 120 000 hodín ľudskej práce a stáli 40 mil. USD. Bazilika bola znovuvysvätená slávnostne 28. novembra minulého roka.

Bronzová socha Giordana Bruna, ktorá stojí na Campo de Fiori v centre Ríma. Socha sa nachádza na mieste, kde tohto talianskeho filozofa v roku 1600 upálila inkvizícia za odpadlivosť od rímskokatolíckej viery.

Giordano Bruno nebude rehabilitovaný

RÍM - Rehabilitácia renesančného učenca Giordana Bruna, ktorého dala katolícka cirkev pred 400 rokmi upáliť, sa podľa názoru prezidenta Teologicko-historickej komisie Centrálného výboru pre Veľké jubileum, p. Georgea Cottiera, neuskutoční. V interview uverejnenom 3. februára v talianskom katolíckom denníku Avvenire povedal p. Cottier: „Bruna nemožno rehabilitovať ako katolíckeho mysliteľa jednoducho preto, že jeho myslenie nebolo nikdy katolícke. To ho odlišuje od iných prípadov ako je napr. Girolamo Savonarola, ktorý bude možno dokonca i blahorečený“. P. Cottier ďalej povedal, že aj prípad Galileiho je iného druhu. „Galilei bol veriaci kresťan, ktorý bol obžalovaný kvôli niektorým vedec-

kým tézám, ktoré sa považovali za nezlučiteľné s kresťanským svetonázorom. Jeho viera v zhode s náukou Katolíckej cirkvi nebola spochybnená, zatiaľ čo u Bruna sa tak stalo. Bruno odmietal okrem iného aj trojjedinosť Boha a náuku o ľudskej duši.“ P. Cottier tiež uviedol, že Cirkev by napriek tomu aj v prípade Bruna mohla vysloviť prosbu o odpustenie. Netýka sa to však jeho téz, ale v tom čase používaných prostriedkov na obhajobu pravdy. Giordano Bruno bol 17. februára 1600, po sedem rokov trvajúcom inkvizícnom procese, upálený v Ríme. Kvôli jeho nábožensko-filozofickým tézám ho predtým vylúčilo aj reformované spoločenstvo v Ženeve a luteránska cirkev v Helmstedte.

Odzvonilo trestu smrti

TIRANA, KYJEV – Albánsky ústavný súd zrušil po štyri roky trvajúcej verejnej diskusii koncom uplynulého roka trest smrti. K podobnému záveru došiel vo februári ukrajinský parlament. Oba štáty tak urobili na základe odporúčania rady Európy.

Coca-Cola jablkom sváru

TEL AVIV – Islamskí duchovní krajín Blízkeho východu vyzvali k bojkotu firmy Coca-Cola. Názov nápoja môže podľa ich výkladu v arabčine znamenať výzvu „Nie do Mekky“. Informoval o tom izraelský denník Maariv. Podľa hovorca firmy Coca-Cola v Izraeli sa bude o probléme a jeho riešení jednať na plánovanom stretnutí firmy, duchovných a arabistov v Jordánsku. Podľa niektorých kruhov však ide viac o konkurenčný boj ako o náboženské cítenie. Plechovky, do ktorých sa nápoj plní, sa totiž vyrábajú v palestínskom Rammaláhu, a nie v Jordánskom kráľovstve, ktoré tiež malo o ich výrobu záujem.

KBS proti vulgárnej reklame

Proti vulgárnosti na veľkoplošných billboardoch „ponižujúcich

ľudskú dôstojnosť“ ostro protestovala Konferencia biskupov Slovenska. „My, biskupi Slovenska, na podnet našich občanov, ktorým záleží na tom, v akom duchovnom prostredí budú vyrastať ich deti, sa obraciame na vládu, parlament a prezidenta republiky a žiadame o dôsledné dodržiavanie platných zákonov, najmä zákona o reklame a zákona o podmienkach predaja a rozširovania tlače a iných vecí, ktoré môžu ohroziť mravnosť,“ hovorí sa v stanovisku KBS. Obscénne billboardy, ktoré „už zaplavili celé Slovensko, neuznávajú žiadne hranice slušnosti a bez akýchkoľvek zábran znevažujú posvätnú intimitu človeka.“ Biskupi sa pozastávajú nad tým, že tieto materiály nie sú postihované podľa platnej legislatívy. „Deje sa tak v období, keď sa spoločnosť stáva veľmi citlivou k právam a slobode zvierat, ale vzápätí bezcitne šliape po dôstojnosti človeka a rozvracia dlho vytvárané hodnoty kultúry,“ pripomína dokument KBS.

Vatikánska delegácia kritizuje WTO

SEATTLE – Vatikánska delegácia vznesla na schôdzi Svetovej obchodnej organizácie (WTO), niekoľko pripomienok, ktoré naznačili, že práca WTO nemôže byť úplná, pokiaľ nebudú do globálneho trhu úplne integrované aj najchudobnejšie národy sveta a nebudú dôsledne chránené práva pracujúcich celého sveta. Ku konkrétnym návrhom obsiahnutým vo vatikánskych dokumentoch patrí úsilie o otvorenie medzinárodných trhov s poľnohospodárskymi produktmi a surovinami tak, aby chudobné krajiny mohli zlepšiť svoju ekonomiku ich vývozom, miesto toho, aby museli bojovať s prívalom dotovaných výrobkov z rozvinutého sveta; reforma ochrany intelektuálneho vlastníctva tak, aby chudobné krajiny neboli odrezané od prístupu k pokroku, hlavne v odbore medicíny; ochrana pracujúcich (najmä detí) pred vykorisťovaním, ochrana životné-

ho prostredia a kroky vedúce k obmedzeniu či zrušeniu dlhov Tretieho sveta.

Ospravedlnenie za inkvizíciu

MADRID – Konferencia španielskych náboženských predstaviteľov uverejnila ospravedlnenie, v ktorom žiada o odpustenie za účasť španielskeho duchovenstva na ukrutnostiach v minulosti. „V našej minulosti existujú tiene,“ povedal J. M. Lecea, prezident Konferencie. Konkrétne sa zmienil o duchovenstve, ktoré spolupracovalo s nestrávnou známou španielskou inkvizíciou, a o rehoľníkoch, ktorí slúžili ako vojaci v utlačateľských a diktátorských režimoch. Prehlásenie bolo výsledkom spytovania svedomia, po ktorom pri príležitosti jubilejného roku volá pápež Ján Pavol II. Ten na slávnosti v Ríme 12. marca 2000 plánuje prosbu o odpustenie všetkých historických hriechov, ktorých sa dopustila Cirkev.

Koniec diskusie o potratovom poradenstve

BERLÍN – Po niekoľkých stretnutiach s pápežom Jánom Pavlom II. hlasovala nemecká biskupská konferencia za ukončenie vydávania potvrdení cirkevnými poradcami. K ukončeniu štyri roky trvajúcej diskusie došlo krátko po návrate nemeckých biskupov z návštevy ad limina vo Vatikáne. Nemecký zákon z roku 1995 obmedzujúci potraty stanovuje, že pred potratom musí žena navštíviť poradcov a predložiť o tom potvrdenie. Mnoho akreditovaných poradenských centier prevádzkuje či podporuje katolícka cirkev. Zatiaľ čo niektorí nemeckí katolíci argumentujú tým, že cirkevné poradenie by mali pokračovať vo svojej činnosti, aby ženy od potratu odradili, iní namietajú, že vydanie oficiálneho potvrdenia znamená spoluprácu pri potrate. Keďže sa nemeckí biskupi nedokázali dohodnúť, požiadali o vyjadrenie pápeža. Ten im odporučil pokračovať v poradenstve, ale nevydávať potvrdenia. Po mesiacoch nekonečných sporov, ako uviesť túto smernicu do praxe, a po niekoľkých naliehavých pápežových apeloch sa biskupi nakoniec dohodli a vydávanie potvrdení zastavili. V ich rozhodnutí sa hovorí, že treba zastaviť vydávanie potvrdení do konca roku 2000. Niektorí biskupi však naznačili, že budú žiadať okamžité zastavenie. Biskup Johannes Dyba v diecéze Fulda zakázal vydávanie týchto potvrdení už v roku 1995. Na druhej strane, skupina nemeckých katolíkov založila vlastnú organizáciu nazvanú Donum Vitae a chce prevádzkovať potratové poradenstvo aj s vydávaním potvrdení mimo cirkevný dozor.

čovať v poradenstve, ale nevydávať potvrdenia. Po mesiacoch nekonečných sporov, ako uviesť túto smernicu do praxe, a po niekoľkých naliehavých pápežových apeloch sa biskupi nakoniec dohodli a vydávanie potvrdení zastavili. V ich rozhodnutí sa hovorí, že treba zastaviť vydávanie potvrdení do konca roku 2000. Niektorí biskupi však naznačili, že budú žiadať okamžité zastavenie. Biskup Johannes Dyba v diecéze Fulda zakázal vydávanie týchto potvrdení už v roku 1995. Na druhej strane, skupina nemeckých katolíkov založila vlastnú organizáciu nazvanú Donum Vitae a chce prevádzkovať potratové poradenstvo aj s vydávaním potvrdení mimo cirkevný dozor.

Potratové tabletky vo francúzskych školách

PARÍŽ – Francúzska vláda oznámila, že školské ošetrovatelky dostanú oprávnenie podávať dievčatám v školách abortívne tablety nazývané „ráno po“. Rodičovské iniciatívy vyjadrili svoje obavy, že táto politika povedie skôr k promiskuite a zvýši počet neželaných tehotenstiev, miesto toho, aby ich znížila. „Obávame sa, že sa sex stane všednou záležitosťou,“ povedala M.Ch. Modliniová, viceprezidentka celoštátnej rodičovskej asociácie, ktorá združuje viac ako 300 000 rodín. „Myslíme si, že úlohou školy je vzdelávať, a nie rozdávať potratové pilulky.“ Behom uplynulého polroka boli tieto tabletky prístupné v lekárnach bez lekárskeho predpisu a podľa posledného rozhodnutia ministra zdravotníctva sú už prístupné aj v školách. Vatikán odsúdil rozhodnutie vlády, ako hrubé pokrytectvo. Páter Gino Concetti, morálny teológ oficiálneho vatikánskeho denníka L'Observatore Romano konštatoval, že zdôvodnenie vlády je pokrytectvom, pretože pilulky „ráno po“ sú samy o sebe abortívnym, teda potratovým prostriedkom. „Vysvetlenie vlády nemôže z pohľadu vedy a zdravého rozumu obstáť,“ uzatvára Concetti.

pripravil Peter Pašúth

Tak ďaleko, tak blízko

Poznáte svojich susedov v paneláku? Nad vami býva milá rodinka bohatého podnikateľa, ktorý je aj v zahraničí ako doma. Samozrejme, že sa s nimi snažíte dobre vychádzať, veď človek nikdy nevie... Oproti býva starší manželský pár, ich syn je vraj poslanec - takže aj s nimi ste za dobre. Aj tí vedľa, chodia k nim síce všelijakí čudní ľudia, ale kto vie, možno raz... A čo tí dole - ale veď to je len taká veľká chudobná rodina, nič zaujímavé. Verím, že to nie je váš prípad a práve vy posudzujete svojich susedov inak. Potom sa ale zamyslite, čo viete o Ukrajine, poznáte ju vôbec? Alebo je to aj pre vás „veľká, chudobná rodina - nič zaujímavé“?

Všetko bude dobré?

Ukrajina sú predovšetkým ľudia. Ukrajinci a Rusi, katolíci a pravoslávni, bohatí a chudobní, mladí a starí... Päťdesiat miliónov párov ľudských očí a v nich - celý ich život. Ak sa nebojíte pozrieť sa do tých očí, nájdete tam veľa smútku a trápení, problémov a úzkosti, ale aj more priateľskosti, humoru, hr-

dosti a prirodzeného optimizmu. „Všetko bude dobré,“ povie vám starší pán s poloprázdnu nákupnou igelitkou, to isté vám hovorí aj predvolebný plagát prezidentského kandidáta. Možno naozaj - všetko bude dobré?

Napriek zemepisnej odlišnosti jednotlivých regiónov, napriek výkyvom podnebia - ľudia zostávajú tí istí. Sú otvorení a kamarátski, majú radi dobrý humor, ale nikdy nesmiete zabudnúť na ich hrdosť a patriotizmus. Veď v žilách Ukrajincov prúdi búrlivá krv slávnych kozákov.

Nielen Černobyľ

Pre niektorých ľudí sa Ukrajina stotožňuje s tromi pojmami: Černobyľ, Dynamo Kyjev a alkoholizmus. Ak si však niekto myslí, že sú to všetky zaujímavosti, ktoré im môže táto krajina ponúknuť, tak sa mylí. Ukrajina má bohatú históriu, ktorá tisíce rokov zanecháva svoje stopy na múroch starobylých hradov a v uliciach miest; odráža sa aj na širokých slovenských tvárach jej obyvateľov, v ktorých často badať aj hlboké východné črty. Obyvateľstvo Ukrajiny tvo-

Na ulici občas stretnete aj takéto autobusy

ria okrem Ukrajincov Rusi, Bielorusi, Moldavčania, Tatári, Nemci, Poliaci a iné národnosti.

Rovnako rozmanité je aj náboženské zloženie: prevládajú pravoslávni, veľa je však gréckokatolíkov, rímskokatolíkov, moslimov, Židov, evanjelikov a najnovšie aj príslušníkov siekt a netradičných smerov. Je zaujímavé, že na takejto „úrodnej pôde“ sa takmer nevyskytujú žiadne náboženské či národnostné rozpory. Obmedzujú sa len na vtipy, ktoré zosmiešňujú typické črty jednotlivých skupín. Najčastejšie sa však smejú sami na sebe. Ako napríklad: Stretnú sa Ukrajinci, Rusi a Židia a padne otázka, kto najviac pije. Rusi urazene odídu. „A kto je najskúpejší?“ Židia sa nervózne obzerajú. „A kto aj pije, aj je skúpejší?“ Ukrajinci na to: „Ale veď my aj pekne spievame!“

Na Ukrajine ako doma

Zakarpatskú oblasť Ukrajiny (bývalá Podkarpat-ská Rus) spája so Slovenskom spoločná časť histórie. Spolu boli súčasťou Rakúsko - Uhorska, neskôr Československa, až kým sa Zakarpatsko v roku 1945 stalo časťou ZSSR. Ešte aj dnes tento multietnický región obýva viac ako 25 tisíc Slovákov. V niektorých školách Užhorodu sú špeciálne triedy so slovenským vyučovacím jazykom.

História sa často pohrávala s týmto regiónom. Starší obyvatelia sa môžu pochváliť, v koľkých štátoch za svoj život bývali bez toho, aby museli cestovať. Pravdou však zostáva, že po „dobrovoľnom“ rozdelení Podkarpatскеj Rusi sa mnohí príbuzní ocitli v rozličných štátoch, a tak na dlhší čas stratili možnosť stretávať sa. Dúfajme, že viac už tento problém nebude aktuálny.

V uliciach Užhorodu sa dohovoria po slovensky, po maďarsky, po ukrajinsky aj po rusky. A keďže Užhorodčania majú možnosť sledovať slovenskú televíziu a počúvať slovenské rozhlasové stanice, môžete si podebatovať aj - o slovenskej politike.

Ukrajinské „pamätihodnosti“

A čo ukrajinská mafia? Čo problémy s políciou, korupcia a prázdne obchody? Aktivity ukrajinskej mafie (či skôr zakarpatskej?) sa obmedzujú najmä na vybavovanie vzájomných účtov. Ak niekto s mafiami neprichádza do styku a nemá vo zvyku predvídať obsah svojich vreciek, ani sa s týmito silnými chlapcami nestretne. Zaujímavou kapitolou je dopravná polícia - ako každá polícia, aj ona má svoju dominantnú metódu - princíp „bumažky“ (papierika). Ak vás teda zastavia za prekročenie rýchlosti, s bumažkou vás to bude stáť 20 hrivien, bez bumažky 15. Môžete si vybrať, či dostanete na pamiatku papierik s pečiatkou alebo prispějete na vybudovanie blahobytu policajtovej rodiny. S podobným problémom sa stretnete na väčšine úradov.

Po rozpade Sovietskeho zväzu v roku 1990 obchody na Ukrajine úplne zmenili svoju tvár. Dnes je väčšina z nich preplnená domácimi a zahraničnými výrobkami. Bohatý výber doplní ponuka tržnic, kto-

Žobrajúce rómske deti

ré tu nájdete na každom kroku. Problém je v inom, a to vám tu povie každý: „Tovar je, nie sú len peniaze.“ Platy sú veľmi nízke, a tak si väčšinu ponúkaných výrobkov môže dovoliť len obmedzená časť obyvateľstva. Ako dokážu prežiť ostatní, zostáva záhadou. Možno je vysvetlením ten optimizmus - „veď všetko bude aj tak dobré...“

Ako ste si iste všimli, v článku sa nič nehovorí o základných údajoch o Ukrajine. Ale veď tie určite viete. Alebo nie? Skúste odpovedať na tieto otázky: Aké je hlavné mesto Ukrajiny? Sú na Ukrajine hory? Je Krym súčasťou štátu? Má Ukrajina cára či prezidenta?

Ak váhate, nezdržiavajte sa hľadaním odpovedí na mape či v encyklopédii. Chodte sa radšej zoznámiť s tou veľkou chudobnou rodinkou, čo býva hneď pod vami.

Vitalija Kuzma

Starý peší most v Užgorode a jeho „obyvatelia“

Mat' vždy vlastnú

Jana Daňová (nar. 15.1.1974 v Ilave) – speváčka a muzikálová herečka. Vyštudovala Pedagogickú fakultu UK (1998), vydala dva sólové albumy – Nedopovedané (1994) a Daňovej priznanie (1998), v sezóne 1998/99 účinkuje na Novej Scéne v muzikáli Kráľ Dávid (postava Rút), v sezóne 1999/2000 v muzikáli Cyrano z predmestia (postava Roxany)

Začiatky

Ako dieťa som
chcela byť
všeličím:
učiteľ-

kou,
lekár-
kou ako
moja mama,
ba dokonca
som chcela lietať
aj do kozmu. K
spevu som sa však
dostala skoro. Už
ako malé dievča
som si vzala sprej
ako mikrofón a pred
zrkadlom som sa
hrala na speváčku.
V škôlke som spie-
vala aj recitovala.
Malo to svoje výhody,
nemusela som po-
obede chodiť spať,
ale miesto toho sme
chodili na uvítanie no-

vorodencov a podobné akcie. Ako školáčka som začala chodiť do LŠU na klavír. Keďže sme mali doma veľký klavír, mama nás všetkých troch súrodencov prihlásila na klavír. Brat to vydržal rok, ja som ukončila prvý cyklus a staršia sestra pri tom vydržala vlastne až dodnes (popri svojom riadnom zamestnaní je organistkou v bratislavskom kostole na Kalvárii). Ja som na LŠU okrem klavíra absolvovala aj dva roky spevu a od 11 rokov som 4 roky súkromne chodila do Bratislavy na hodiny k Františkovi Tugentliebovi, na odbor populárnej hudby.

Z Ilavy do Bratislavy

Moje prvé verejné účinkovanie je spojené s Ilavou. Tam som vyhrala regionálnu súťaž Husľový kľúč a vďaka SZM som sa mohla zúčastňovať rôznych akcií v rámci celého kraja: od Dubnice cez Banskú Bystricu až po Ružomberok. Mala som aj vlastné pesničky, jedna kapela mi nahrala playback. A samozrejme ilavský kostol, kde som sa toho naspievala tiež dosť. Keď som mala dvanásť, dostal ma môj vtedajší manažér Ivan Kvasnica do Bratislavy. Tu som sa dostala do rúk pánov Guldána, Brezovského a Beladiča. Navyše k tomu pribudla pohybová príprava v Detskom baletnom štúdiu. Bolo to dosť náročné. Celý 6. a 7. ročník ZŠ som dva až trikrát za týždeň po vyučovaní sadala v Ilave do vlaku, aby som popoludní v Bratislave absolvovala hodinu spevu, a baletnú prípravu. Večer vlakom domov, a ráno do školy... Za to všetko patrí veľká vďaka najmä mojej mame, ktorá všetky cesty absolvovala so mnou v rámci svojho náhradného či neplateného voľna. Zlom v tejto cestovateľskej etape nastal, keď som vyhrala konkurz do televízneho muzikálu Nie kto ako ja. Napísala ho Alta Vášová, hudbu zložil Dežo Ursíny, režíroval ho Martin Hofmeister. Bol to pre mňa veľmi pekný zážitok. Napríklad Dežo Ursíny, veľmi milý a srdečný človek, mi hral v tomto filme otca, a tak sme spolu strávili aj nejaký čas na pláci. Samozrejme, až neskôr mi došlo, s akým pánom muzikantom som mala tú česť. STV zvykne tento muzikál dosť často opakovať, a tak môžem niekedy sledovať reakcie ľudí, ktorí ma spoznali, alebo aj nespoznali. Nakrúcal sa tri mesiace. A tak sa kvôli mne rozhodlo, že sa rodina presťahuje do Bratislavy. Našťastie sme tu mali príbuzných, takže bolo kde bývať. Ako ôsmačka som tu nastúpila do školy, ale až v novembri, lebo dovtedy som mala vďaka nakrúcaniu individuálny študijný plán. Bola to riadna fuška, ale zvládla som to. Tak sa vlastne začalo moje bratislavské obdobie, ktoré trvá dodnes. Po skončení ZŠ som sa prihlásila na konzervatórium, odbor herectvo, ale nevzali ma. Navyše v deň prijímačiek na konzervatórium boli aj prijímačky na strednú pedagogickú školu, takže tie som nestihla a musela som urobiť prijímačky a nastúpiť do prvého ročníka Gymnázia. Našťastie sa mi podarilo po pol roku prestúpiť na pedagogiku. Predsa len hudobná, výtvarná či pohybová výchova mi boli bližšie ako matematika, fyzika či chémia. Hudbe a pedagogike som zostala verná aj na VŠ, keď som na PedF UK vyštudovala zameranie učiteľstvo umeleckých predmetov -

hudobná výchova.

Speváčka

Prišla revolúcia a ja som sa rozhodla ukončiť spoluprácu s tímom bratislavských autorov. Jednak mi už nevyhovovali piesne pre malú Janku a jednak mi nevyhovoval tento spôsob prezentácie. Bola som veriaci človek a to sa tu nedalo nijako prejavovať. A tak som sa rozhodla dať si pauzu s tým, že uvidím, čo život ďalej prinesie. Taký náznak sa objavil vlastne ešte skôr, v roku 1987, keď ma oslovil bohoslovec Janko Flajžík - Manašovský, s ktorým som sa zoznámila cez našich ilavských bohoslovcov, a spolu sme natočili u nás v obývačke kazetu Duet pre Teba, ktorá sa stala na Slovensku dosť známa. A opäť som stretla Juraja Drobného. Toho som poznala ešte z detských čias, keď som vystupovala so skupinou Alfa z Dubnice, v ktorej Juraj robil zvukára. Teraz však bola realita trochu iná. Juraj bol kňaz, s veľkým záujmom o modernú kresťanskú hudbu, a vo svojej farnosti v Horných Kočkovciach sa podujal zorganizovať jeden z prvých slovenských gospelových festivalov - Verím, Pane. V lete 1991 pozval aj mňa. A tak som vzala kamaráta s gitarou a šla. Ale o čo ide, nám došlo až tam, keď Juraj na pódiu pred kopou ľudí zahlásil: „A teraz vystúpi Janka Daňová.“ A my sme sa len vtedy začali rýchlo dohovárať, čo vlastne zahráme. Bolo to niekoľko „kostolných“ piesní, ale aj dve moje vlastné. Už vtedy som skúšala sama niečo skladať a s textami mi pomáhala sestra Bea. Vďaka Jurajovi sa mi podarilo dať dokopy aj prvú kapelu a v roku 1994 vydať kazetu Nedopovedané. Dnes sa na ňu pozerám už trochu

s úsmevom, ale vtedy som bola veľmi rada, že sa niečo také podarilo urobiť. Mala som vždy šťastie na dobrých hudobníkov. V tej prvej kapele hrali chalani z konzervatória. Každý z nich samozrejme niekoho v tejto hudobnej brandži poznal, a tak sme sa postupne skladali, stretávali, skúšali ako nám to spolu pôjde... Takto sa 5 rokov táto moja kapela „kryštalizovala“ až do dnešnej podoby, v ktorej spolu hráme už dva roky. Z úplných začiatkov zostal až doteraz bubeník, spoluautor a aranžér mojich piesní Štefan Bugala, na gitare hrá jeho brat Michal, na basgitaru Juraj Gregorík, ktorý ju zvláda popri štúdiu normálnej gitary, a na klávesy hrá Štefan Virág. Túto partiu Trnavčanov dal dokopy Štefan Bugala a veľmi dobre si rozumíme nielen po hudobnej, ale aj po ľudskej stránke. A občas si prizývame aj hostí: vokalistky Máriu Bundoú, Petru Remenárovú, či saxofonistu Ruslana Nikolaeva (v súčasnosti skupina Laura a jej tygři). Mojm veľkým snom je koncert s veľkou big-beatovou kapelou, vokalistami a zborom. Kto vie, možno raz...

Po hudobnej stránke sme ja a Štefan autormi hudby a texty, napriek tomu, že ma mnohí nahovárajú, aby som skúsila aj tie, písala moja sestra Beata a momentálne Miro Jurika a Majo Brezáni. So sestrou bola spolupráca výborná, poznala ma, vedela, ako cítim, rozmýšľam, bola doma po ruke, všetko sa dalo rýchlo vydiskutovať. Robila to rada, písanie ju bavilo. Napísala aj libreto a texty pre hudobno-dramatický projekt Pilátova žena, ktorý sme hrali v rokoch 1995 a 1996 v mnohých slovenských mestách a mestečkách. Po ňom mi však povedala, že už sa na to necíti. Napriek tomu jej dva texty na poslednom projekte Daňovej priznanie celkom dobre zapadli do mozaiky textov od Mira a Maja.

Muzikál

Moja príprava na súčasné muzikálové úlohy začala už v Detskom baletnom štúdiu v Bratislave, kde som chodila 5 rokov na hodiny k pani Magdaléne Thierovej. S touto skupinou detí sme absolvovali aj prvé profesionálne vystúpenia. Počas VŠ ma kamarátky dotiahli do tanečného súboru Bralen, kde sa trénovali techniky moderného scénického tanca. No a pred dvoma rokmi som skúsila šťastie na konkurze do muzikálu Kráľ Dávid. Dostala som postavu Rúť, síce až v tretej alternácii, ale keďže obe moje alternantky reflektovali na iné ponuky, zrazu som sa ocitla v prvej alternácii. Tanečne na nás „popracovala“ predovšetkým choreografka Šárka Strapáková. Za túto svoju prvú skúsenosť na profesionálnom muzikálovom javisku som veľmi vďačná. Bez predchádzajúcich speváckych, hereckých a tanečných skúseností by som určite nemala šancu. Muzikál môžu robiť len ľudia, ktorí ho vyštudovali, alebo tí, ktorí už k jednotlivým zložkám – hereckej, speváckej a tanečnej – už aspoň trochu „pričuchli“!

Divadlo má úžasnú atmosféru: javisko, kulisy, kostýmy... Je to iné, ako keď spievam na javisku sama, či so svojou skupinou. V divadle je aj zaujímavá spolupráca s mnohými ľuďmi: speváckymi, tanečníkmi, veriacimi, neveriacimi, katolíckymi, či z iných denominácií. Každý z nich niečo dáva, od každého sa dá niečo naučiť. Aj

také hviezdy ako Peter Slivka či Katka Hasprová sú vsúkromí veľmi príjemní a priateľskí ľudia a na javisku tvrdo pracujúci profesionáli, no výborní kolegovia. Príjemným prekvapením bolo pre mňa aj to, že som nezažila zákulisné ťahy, ani podrazy. V Kráľovi Dávidovi som absolvovala viac ako šesťdesiat predstavení. Škoda, že ho v tejto sezóne už NS neuvádza.

Potom prišla šanca v podobe konkurzu do muzikálu Cyrano z predmestia. Posmelená úspechom v Kráľovi Dávidovi, som si povedala, že nemám čo stratiť. Konkurz bol veľmi tvrdý. V prvom kole bolo asi 160 ľudí. Trval 8 hodín. Choreograf Vlastimil Červ nás nešetril. Aj tanečníci odchádzali so svalovicou. O dva dni sme hrali Kráľa Dávida a všetci, ktorí sme sa zúčastnili konkurzu, sme sa sotva vliekli. Ale hrať sa muselo... Po tanci nasledoval pohovor s režisérom a komisiou, kde sedel napríklad aj spoluautor hudby Paľo Hammel. Tam som aj spievala. Keďže sme mali predviesť nejakú slovenskú pieseň, mala som výhodu, že som mohla spievať svoju vec z albumu Daňovej priznanie. Potom nasledovalo druhé kolo a po ňom ma, na moje veľké prekvapenie, zavolali aj do tretieho, kde sme už spievali party zo Cyrana. Nakoniec z toho bola hlavná úloha Roxany, v druhej alternácii (prvú spieva Soňa Norisová). Ďalšou skúsenosťou bola oveľa vyššia náročnosť a psychický tlak, ktorému sú vystavení herci a speváci v hlavných postavách. Našťastie to neuveriteľné napätie generáľkového týždňa a premiéry postupne opadlo a zdá sa mi, že predstavenia, ktoré hráme teraz, sú uvoľnenejšie a lepšie ako premiéra.

Pamätám si síce, ako brat so sestrou boli na výhovnom koncerte na NS práve na Cyranovi a prišli domov nadšení, že videli Kamilu Magalóvú a Jožka Benedika, že je to výborná hudba, revolta mladých. Ja som si muzikál Cyrano z predmestia prvýkrát vypočula z kazety až tesne pred konkurzom. Hudba sa mi páčila na prvé počutie, dej som však nepoznala. Prenikala som doň až počas skúšok. Na postave Roxany je mi veľmi blízke to, že je tiež speváčka a musí sa v tomto biznise vedieť obracať. Ale vôbec mi nie je blízke, že ide tvrdohlavo len za piesňami, všetko valcuje a až na konci, po piatich rokoch, pochopí, že je za tým oveľa viac... Myslím, že ľudia v normálnom živote nemôžu byť až tak zahľadení do seba... Vyznenie Roxany sme spolu so Soňou Norisovou a režisérom Petrom Novotným dosť dlho hľadali. Myslím, že sa nám to podarilo. Je to úžasne široká škála pocitov, to sa dá slovami ťažko popísať. Treba prísť a vidieť.

Muzikál mám veľmi rada. Napriek tomu, že je to na javisku drina, na druhej strane je to fascinujúca duševná zábava. Najmä diela Andrewa Loyd-Webbera. A úloha, ktorú by som si asi najviac priala zaspievať, je Mária Magdaléna z jeho muzikálu Jesus Christ Superstar. Samozrejme nebránim sa ani iným úlohám v novších či nových muzikáloch, ktoré by mi typovo sadli. Uvidíme, čo čas prinesie...

Čo je a čo bude...

Nejaký čas po skončení VŠ som pracovala ako redaktorka v STV. Potom prišlo účinkovanie v Krá-

ľovi Dávidovi, a to už sa spolu zladíť nedalo. Muse-
la som sa stať profesionálom. A odvtedy som na
voľnej nohe. Hrám v muzikáli, koncertujem, priprav-
vujem nové CD (dúfam, že vyjde v tomto roku), ob-
čas nejaký dabing, či práca pre televíziu alebo roz-
hlas. Roboty je zatiaľ dosť a všetko zvládam hlavne
vďaka dobrému zázemiu vo svojej rodine.

Veľmi dobré spomienky mám aj na trojročné ex-
terné pôsobenie v Slovenskom rozhlase, v redakcii
duchovného života. Pripravovala a moderovala
som program Frekvencia M. Aj keď mi bolo trochu

ľúto, že to nebola relácia na živo, ale strihaná. Na-
priek tomu som stretla mnoho kvalitných ľudí a pri-
učila som sa trochu rozhlasovej žurnalistike.

Svoju budúcnosť by som chcela ešte pár rôčkov
spojiť s tým, čo robím dnes. Neskôr by som si chcela
založiť rodinu a živiť sa "normálne", mať nejakú väčšiu
istotu: venovať sa, napríklad, redaktorskej práci alebo
učiť. Vždy som sa dokázala spoľahnúť na Boha, a on
vždy dokázal pomôcť. Buď sa objavil nejaký človek,
alebo prišla nejaká ponuka... Jednoducho, čas ukáže.
Zatiaľ som spokojná. Veď aj vďaka Nemu som si našla

spev ako to svoje vlastné miesto na zemi. Nie každý môže robiť a žiť sa tým, čo ho baví...

Gospel

Ja sa snažím tvoriť a spievať to, čo v sebe cítim. Preto ani texty, ktoré spievam, sa nedajú jednoznačne zaradiť do gospelovej hudby. Keď tam slovo Boh patrí a má zaznieť, tak ho spievam. Ale určite moja produkcia nie je v prísnom slova zmysle gospelová – nie je výlučne o Bohu. Hoci som oba moje albumy vydala pod gospelovou značkou... Okrem toho sa dnes hudbou žívím, a preto som musela urobiť určitý kompromis, aby moje piesne boli akceptovateľné aj pre komerčnejšie a neveriace publikum. Myslím, že dnes nie som typickou gospelovou speváčkou, ale určite som veriacim človekom aj v šoubiznise. Napriek tomu si nemyslím, že by sa tým mal môj štýl hudby, textov a vystupovania nejako zmeniť. Možno nastane malý posun k súčasnej tanečnej muzike. Za tých 10 rokov, čo sa hudbe venujem, som sa naučila povedať nie, na projekty, ktoré mi nevyhovujú, či nie sú v súlade s mojou orientáciou. Túto latku určite nebudem podliezať. Nie som zástancom škatulkovania v hudbe. Myslím, že aj výber slovenskej gospelovej hudby Bez teba niet neba, ktorý vyšiel pod veľkou svetskou značkou, je krokom správnym smerom. Nepáči sa mi, keď „ortodoxní“ kresťania mávajú pohrdavo rukou nad svetskou hudbou, alebo naopak, neveriaci ľudia si nevypočujú dobrú pieseň, lebo sa tam spieva o Bohu. Veď v skutočnosti sa v šoubiznise pohybujú ľudia, ktorí sú naozaj veriaci (aj keď ich nie je veľa), akurát to o sebe všade nevykrikujú, a na druhej strane, nie každý, kto sa zaryto hlási ku gospelovej hudbe, musí mať aj blízko k Bohu. Hudba je len jedna. Mám rada kvalitnú muziku, ktorá ma osloví. Ak potom zistím, že ten interpret je rovnaká „krvná skupina“ ako ja, že je veriaci, to ma ešte viac poteší. Navyše pri delení na takých a onakých sa stráca možnosť konfrontovať kvalitu. Nedostaneš sa do rebríčkov počúvateľnosti, ani predajnosti. To je škoda. Tiež sa stráca možnosť ovplyvňovať ľudí svojím obsahom a smerovať ich k inej alternatíve, ako je komerčná kultúra. Tiež chcem, aby sa moje CD a kazety dostali do rúk všetkých, čo o ne majú záujem. Stretávam až príliš mnoho ľudí, ktorí sa ma pýtajú, ako si ich zaobstaráť. Distribúcia hudobných nosičov s kresťanskou muzikou je slabá, v menších mestách a na vidieku nulová. Aj to svedčí o profesionalite, tentoraz nie interpretov, ale vydavateľov. Všeobecným problémom slovenskej gospelovej hudby je kvalita a profesionalita hlavne po produkčnej stránke. Hráme sa na vlastnom piesočku, vo vlastnej ohrádke.... Myslím si, že väčšia otvorenosť by neškodila.

Čo pre mňa znamená:

Rodina

Istota (najmä), zázemie harmónia... Zdroj životných hodnôt a postojev.

Súrodenci

Mám sestru Beu staršiu o 6 rokov a brata Petra staršieho o 7 rokov. Veľa lásky, humoru, fantastických spomienok. Úžasná obetavosť, keď sa často krát museli prispôbovať mne - najmladšej. Pomoc, ktorú som vždy našla a nachádzam, keď niečo potrebujem. Bez svojej rodiny by som to, čo dnes robím, robiť nemohla.

Viera

Znova istota, pokoj, vyrovnanosť. Bola som vo viere vychovávaná odmalička, a chvála Bohu, bez nejakej veľkej krízy, mi zostala až doteraz.

Spoločenstvo

Bratislava – Kalvária. Štyri roky som tam viedla zbor, sestra je tam organistkou, mali sme tam stretká, chodili na výlety. Jednoducho klasika. Dnes už sme starší, máme menej času, kňaz, ktorý naše stretká viedol, tam už tiež nie je, ale napriek tomu sa aj teraz občas spolu stretáme. Sú to vlastne moji priatelia, okruh ľudí s ktorými sa cítim dobre, navzájom sa podporujeme, máme si čo povedať. V lete aspoň na týždeň spolu niekam vypadneme, to je ten najlepší oddych a relax.

Priatelia

Mám veľa kamarátov. Sú to také rôzne okruhy. Z divadla, zo školy, zo stretnutia... Niektorí sú vzdialenejší, iní bližší. Tí moji najbližší, sú zároveň tí najúprimnejší, ktorí ma berú rovnako, či by som bola speváčkou hviezdou, alebo učiteľkou.

Priateľ

Áno, mám...

Peniaze

Sú potrebné. Dobré je mať toľko, aby si mohol realizovať, svoje plány a sny, nápady, myšlienky. Rovnako dôležité sú aj kontakty, mať správnych ľudí na správnych miestach.

Cnosti

Srdečnosť, úprimnosť, veselosť, poctivosť v práci, keď chcem vždy ísť až na 100%.

Neresti

Občas sa mi nechce, teda lenivosť, občas poklebetím s kamoškami...

Koničky

Všetko týkajúce sa divadla, hudby, tanca. Napríklad, rada sledujem krasokorčuľovanie, tam sa to všetko nádherne spája. Tiež film, scénický tanec...

Naj...

Film – v poslednom čase Záhada Blair Witch (výborný nápad, ako si môžu mladí neznámi filmári pomôcť k peniazom na ďalšiu kariéru), Forrest

TERMÍN: 5. - 6. máj 2000

MIESTO: Trnava, Mestská športová hala

POD ZÁŠTITOU: Petra Dvorského

OTVORENIE FESTIVALU: Vašo Patejdl

Najväčší slovenský gospelový festival

Mimoriadne vlaky

Tam 5.5. Späť 7.5.

Košice -	7,30	16,11
Kysak -	7,45	15,58
Poprad-Tatry -	9,45	14,03
Žilina -	11,56	11,53
Trnava -	13,55	9,45

Pozn.: Uvádzame len vybrané

stanice. Zľavnené cestovné lístky na mimoriadny vlak si kupujete priamo vo vlaku.

Je zabezpečené ubytovanie a strava na sobotu.

Vstupné: Dva dni 170,- Sk,
Jeden deň 90,-Sk, Vokálna scéna 40,-Sk
Info: 07/50231213,4

<http://www.kaplnka.sk/lumen>

ZAHRANIČNÍ HOSTIA:

Three Crosses pop/rock - USA
Normal Generation? dancefloor - Nemecko
Adrian Snell pop/rock - Anglicko

ČESKÉ KAPELY:

El Trumpet, Pohon

SLOVENSKÉ KAPELY:

Attack, Timothy, Richard Čanaky, Atlanta, Zuzana Suchánková & PP Quartet, Mária Podhradská, 3.deň, Continentals Singers, Metelica, Credo, Skalka, Jocara, Revival, Mimicry, Stanley

Rím 2000

Chcete prežiť pekné prázdniny?

Chcete sa stretnúť s mladými ľuďmi z celého sveta?

Ak áno, v dňoch 10. - 20. augusta 2000 vás očakáva mesto Rím s programom XV. svetového dňa mládeže. Svetové dni mládeže sa konajú od roku 1984 v rôznych krajinách. XV. svetový deň mládeže (SDM) je zároveň osobitnou udalosťou Veľkého jubilea roku 2000. Cieľom týchto stretnutí je vnášať do života mladých ľudí poznanie, že nie sú osamotení, ale sú súčasťou spoločenstva mladých na celom svete. SDM sa usilujú odpovedať na očakávania, ktoré mládež vyslovuje rôznym spôsobom. Poukazujú v duchu kresťanských hodnôt na mládež ako budúcnosť a nádej sveta.

Program:

10. - 14. augusta 2000: pobyt v rôznych talianskych diecézach s možnosťou lepšieho spoznania mladých ľudí hosťujúcej krajiny, rôznych Talianskych oblastí a tiež skupín mladých z iných národov.

15. - 18. augusta 2000: každý deň dopoludnia bude duchovný program v rámci slovenskej skupiny (spoločná svätá omša, katechézy slovenských biskupov, duchovno-kultúrny program slovenskej mládeže), popoludní a večer rozličné kultúrne a spoločenské aktivity v medzinárodných skupinách v rámci programu „Stretni sa s mladými“. Jeden deň je venovaný putovaniu do baziliky svätého Petra spojený s medzinárodným programom.

19. - 20. augusta 2000: stretnutie mladých s pápežom Jánom Pavlom II. v areáli Univerzity Tor Vergata.

Účasť mladých zo Slovenska zabezpečuje Združenie Ageus v spolupráci so Sekciou pre mládež Komisie pre laikov Konferencie biskupov Slovenska.

Aké sú podmienky účasti?

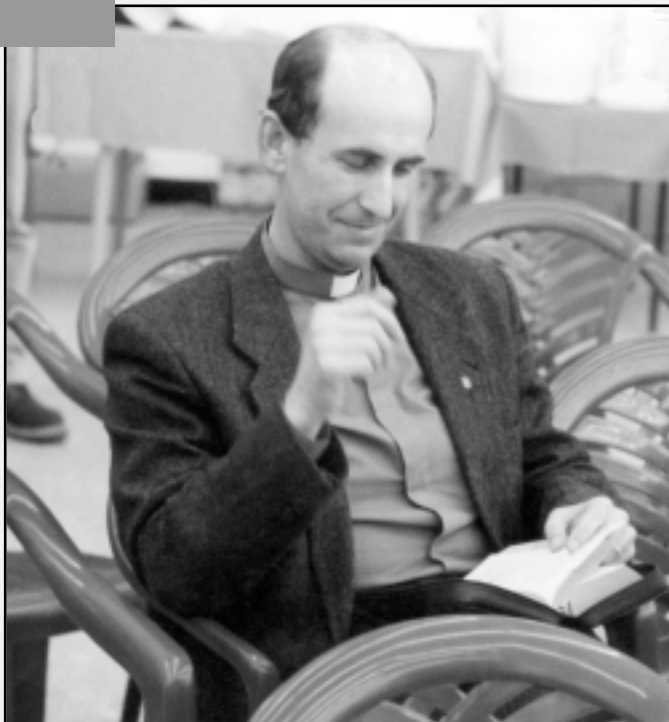
- Zúčastniť sa môžu mladí vo veku 18 - 35 rokov (Od 16 do 18 rokov je potrebný doprovod osoby staršej ako 18 rokov s písomným prehlásením na osobitnom tlačíve.)
- Prihlasovanie a zaplatenie poplatku osobitnou poštovou poukážkou je do 30. apríla 2000.
- Ubytovanie je jednoduché so spacím vakom a karimatkou (rodiny, fary, školy, kempingy, stanové tábory).
- Pobyt v talianskych diecézach vrátane stravy a ubytovania je zdarma.
- Pre pobyt v Ríme si môžete zvoliť „balík A“ za 5 800 Sk (strava počas celého pobytu, ubytovanie, doprava v Ríme, poisťenie, pútnická taška s užitočným obsahom) alebo „balík B“ za 3 900 Sk (strava len 19. - 20.8. ostatné ako balík A).
- K cene sa pripočítavajú cestovné náklady do Talianska a späť. Platia sa zvlášť podľa ďalších informácií pre prihlásených. Cesta bude zabezpečená spoločnou dopravou.

Informácie o adresách, na ktorých sa možno prihlásiť v jednotlivých diecézach Slovenska, môžete získať na infolinke: 0800/121212.

O ľudskej prirodzenosti

Nedávno som cestoval v autobuse mestskej hromadnej dopravy. Stál som neďaleko dvoch mladých mužov, ktorí viedli čulý dialóg. Vtom sa jednému z nich nečakane grglo. Zjavne bol v rozpakoch a ten druhý tiež. No podarilo sa mu majstrovsky z toho vybránuť: „Sorry! No, ale čo, veď to je prirodzené, nie?“ A k tomu ešte pridal známe slovenské príslovie „Kto grgá a ____, zdravie si tvrdí.“

autor článku Milan Bubák, SVD

„Fakt,“ hovorím si, „toto sú naozaj veci, ktoré patria medzi naše najprirodzenejšie prejavy. A konečne, veď sa to môže stať hocikomu. Aj ten najslušnejší zažil v tomto zmysle svoje.“

Lenže, je naozaj pravda, že keď to je prirodzené, to znamená, keď to je naša prirodzenosť, že sa niet za čo hanbiť? Že je to normálne, a teda, že ak to robíme, nič sa nedeje? Že nám to nemá kto čo vyčítať?

Nejde tu o náhle grgnutie. To sa môže stať naozaj hocikomu. No máme tu ďaleko horšie veci, ktoré ľudia robia a keď im to vyčítate, povedia vám:

„Veď to je ľudské. Nemôžem predsa potláčať svoju prirodzenosť, to by bolo nezdravé.“ „Kto to môže odo mňa žiadať.“ A v tomto zmysle ľudia nielen grgajú a ____, ale aj pijú, koľko im hrdlo ráči, jedia, koľko sa do nich vmestí, smilnia, nadávajú, rozčuľujú sa či bojujú medzi sebou. Zdá sa, že žijeme v čase, kedy sa žiť podľa prirodzenosti stáva životným štýlom: „Choď tam, kde ťa to ťahá. Rob to, na čo máš chuť. Užívaj toľko, koľko vládzeš zniesť.“ Ktorýsi „osvietený“ človek to vyjadril takto: „Čím viac, tým lepšie a príliš veľa je tak akurát.“

Ozaj, čo je na tom zlé? Nie je žitie proti prirodzenosti nezdravé, ba výslovne choré? A nie sú tí, ktorí nám to radia, obmedzení a vlastne v jadre svojej bytosti pre ľudský rod nebezpeční?

Definícia ľudskej prirodzenosti

Pred časom som narazil na jednu definíciu ľudskej prirodzenosti, ktorá mnou doslova otriasla pre svoju netradičnosť a až neuveriteľnú presnosť. Pochádza od amerického psychiatra Scotta Pecka. Podľa neho „ľudská prirodzenosť je vyšpiniť sa do nohavíc.“ Prekvapenému čitateľovi Peck vysvetľuje: „Či nie je toto presne to, čo každý z nás robí, keď sa narodí. Špiníme do plienok. Robíme to preto, lebo je to naša prirodzenosť. Lenže úsilím našich rodičov je odučiť nás to.“ Ak sa im to podarí, povedia, že ich výchova bola úspešná. Ak nie, darmo bude ich povedzme 20-ročný syn hovoriť, že čo je na tom zlé, keď on špiní do nohavíc, veď je to predsa jeho prirodzenosť. 20-ročný mladík, ktorý špiní do nohavíc, sa bude pokladať buď za fyzicky chorého, alebo za blázna.

Špinenie do plienok (či do nohavíc) nie je jediná vec, od ktorej nás rodičia odúčajú. Vlastne, celá výchova človeka je v skutočnosti odúčaním od jeho (ľudskej) prirodzenosti.

Čo to presne je tá naša prirodzenosť?

Psychológ Freud sa tiež venoval tejto veci a aj on už pred takmer storočím vyjadril to, čo spomínaný Scott Peck, ibaže v trochu inej forme. Freud tvrdí, že v každom človeku sa nachádzajú dva základné pudy, ktoré ovplyvňujú takmer všetko jeho správanie. Sú to sexualita a agresivita. Podľa Freuda, tieto dva pudy treba vidieť za každým jedným rozhodnutím človeka. Aj keď, samozrejme, je možné s ním polemizovať, v podstate má pravdu.

V jadre každého z nás sú sexualita a agresivita silnými energiami a ak ich neudržíme pod kontrolou, dokážu v nás narobiť nedozerateľné škody. Ľudia to vždy vedeli. Preto sa každá rozumná ľudská spo-

ločnosť snažila udržiavať tieto dva prirodzené ľudské pudy pod kontrolou. Každý zdravý spoločenský systém je zameraný na to, aby odúčal ľudí od prirodzenosti. O tom je napokon aj slovo kultúra. Slovo kultúra pochádza od slova kultivovať. Kultivujeme napríklad pôdu. To znamená, že z nej vytŕhame burinu alebo z nej odstraňujeme kamene – všetko to, čo k nej patrí prirodzene – a snažíme sa ju dostať do takého stavu, aby rodila dobré plody. Vyšľachtené rastliny nazývame kultúry.

Niečo podobné sa deje prostredníctvom kultúry aj s človekom: snaží sa ho kultivovať, aby prinášal dobré a príjemné plody. Bez kultivácie ostane pustý, neobrobený, jalový.

Na vyššej úrovni to robí náboženstvo. Náboženstvo vychádza zo základného presvedčenia, že prirodzenosť človeka nie je zdravá. Je padlá. A že človeka treba kultivovať. Jeho ľudskú prirodzenosť nahrádzať inou, zmenenou, novou prirodzenosťou. Nestalo sa nám, že sme sa krvopotne snažili o osvojenie si nejakej zručnosti, ktorú sme predtým nemali? Po dlhom a namáhavom procese sa nám to podarilo. A stalo sa to našou druhou prirodzenosťou. Povedzme, hranie na hudobnom nástroji alebo písanie na počítači. Táto nová prirodzenosť nahradila našu starú prirodzenosť. Stali sme sa v istej oblasti kultivovanými.

Odtabuizovanie

V súčasnosti sa v spoločnosti hovorí o odtabuizovaní. Hľadajú sa témy, ktoré zvykli byť tabu a tieto témy či veci sa predkladajú ako niečo celkom normálne. Sem patria hlavne témy točiac sa okolo spomínaných základných ľudských pudov sexuality a agresivity. O týchto témach sa hovorí viac než v minulosti a ľudia sú radi, že sa otvorili. Myslím, že tento trend nie je v podstate zlý. Napríklad aj v Cirkvi sa začína čím ďalej, tým viac hovorí o sexualite a pozerá sa na ňu ako na čosi, čo je Božím darom pre človeka. Lenže tu kdesi je hranica. A súčasný trend odtabuizovania odmieta rešpektovať práve túto hranicu.

Najnázornejšou ilustráciou tohto trendu sú tzv. „hollywoodské perly“. To je môj vlastný termín, ktorý používam na označenie množstva prázdnych filmov, ktoré sa za drahé peniaze produkujú v Hollywoode. Mnohí ľudia sa prekvapene pýtajú: „Ako je možné, že kiná, v ktorých sa za vysoké vstupné premietajú tieto prázdne filmy sú také plné? Ľudia sú ochotní platiť za prázdnotu?“ Odpoveď je jednoduchá: Hollywood ide na to trhovo. On vie, za čím ľudia idú. Nakoľko, podľa Freuda, základnými pudmi v nás sú sexualita a agresivita, je jasné, že práve tieto dve témy budú ľudí priťahovať najviac. Ľudia tu majú možnosť slobodne odviazať tieto svoje dva pudy. A je jasné, že každý trend v súčasnej spoločnosti, ktorý sa správa podobne, bude mať podobný úspech. A zasa naopak, každý trend, ktorý sa nebude správať podobne trhovo, ale naopak bude sa snažiť ľudí odúčať od ľudskej prirodzenosti, bude vyhľadávaný menšinou ľudí. Môže to byť Cir-

kev, môže to byť osvetové a výchovné centrum alebo inak formačne zameraný trend.

Otázka ale znie, či je správne odtabuizovávať veci a kmiť bezbreho ľudskú prirodzenosť. Myslím, že to vyhovuje predovšetkým tým, ktorí na tom zarábajú. Nemalo by nám uniknúť, že spomínaný Hollywood na nás práve vďaka tomuto nechutne zarába. Sociologické výskumy však tiež hovoria, že takéto bezhraničné odtabuizovanie vedie ku katastrofám v ľudských životoch a vzťahoch. V tlači sa čím ďalej, tým viac píše o tom, aké zhubné následky má na deti násilie, ktoré sa im servíruje cez filmy a počítačové hry (viď článok Evy Hrdinovej: Každá rozumná spoločnosť hľadá určitú cenzúru na ochranu svojich mláďat v Sme v obraze č. 3, zo dňa 17. 2. 2000). Aj násilie na našich uliciach má podobné príčiny. A čo sexualita? Nedávno priniesli médiá dve správy, ktoré možno na pohľad nesúvisia, no v skutočnosti sú o jednom a tom istom. Catholic World News Service vydal 13. 12. 1999 správu, že Veľká Británia je podľa výskumov najneboženskejšou krajinou na svete. Na druhej strane (aj naše) médiá takmer v tom istom čase priniesli správu, že vo Veľkej Británii je najviac teenager-ských tehotenstiev na svete, z ktorých väčšina končí potratom. A že je to vraj preto, lebo muži (či chlapci) sa hanbia používať kondómy. Vláda sa vraj zaviazala, že osvetou do desiatich rokov tento stav zníži na polovicu. Či bude úspešná, alebo nie, bude závisieť od toho, či urobí niečo pre odúčanie ľudí od ľudskej prirodzenosti, alebo nie. Kondómy to nevyriešia. To je naozaj úplne o inom. Pre veriacich je trend jasný: Ježiš nás volá k rastu, k pokániu, k bedlivosti, k obráteniu. A toto nie je o ničom inom, ako o nahrádzaní svojej starej prirodzenosti novou.

Milan Bubák, SVD

Varšava *udivená*

Dvadsiate druhé európske stretnutie mládeže vo Varšave (28. 12. 1999 - 1. 1. 2000)

radostou

Kona križa v záplave miniatúrnych svetielok. Červené prítmie vlniace sa pomalým rytmom opakovaných veršov. „Bless the Lord, my soul,“ šepkajú pery slovenských, francúzskych či bieloruských duší. „Púť je cesta, po ktorej spoločne kráčame ako bratia a sestry,“ zdraví prítomných svojim listom Ján Pavol II. Keďže pozná charakter tohto stretnutia, ani nemusí dodávať, že na tejto púti budú spolu mladí európski súrodenci nielen kráčať, ale aj sedieť či kláčať, spievať či pohmkávať, triasť sa od zimy či guľovať sa.

Varšava víta pútnikov

Poľskú metropolu na príchod pútnikov domáci dobre pripravili. Na jej uliciach pribudli dopravné značky: neživé, orientačné tabuľky so šípkami a nápismi, aj živé - zababušení informátori, veselo kývajúci na „tézácke“ autobusy. „Vyberte si, ako sa chcete zapojiť do programu,“ vyzýva jeden z nich. A tak sa zoskupili tí, čo prišli aj v mase hľadať ticho, ďalej aktivisti ochotní prispieť k organizácii stretnutia, no najväčšiu skupinu tvorili záujemci o podieľanie sa na živote vo farnostiach.

Práve spôsob, akým Poliaci dokázali do prípravy podujatia zapojiť farnosti hlavného i okolitých miest, urobil z Varšavy rekordérku. Prvý raz sa totiž podarilo všetkým účastníkom ubytovať - nie v chladných školách či telocvičniach, ale v teple poľských rodín.

„Už ste tu?“ víta svojich slovenských hostí jeden z hostiteľov. „Tí pred vami už aj odišli!“ „Pred nami, veď už sme štyria,“ divia sa. Tak veru, 27-ročný Piotr ponúkol svoj novučičký dom hneď deviatim

pútnikom. A to nebolo ani zďaleka najviac. Ďalšia skupina zo Slovenska bývala v dome, kde jeho majiteľ prijal osemnástich. V mnohých farnostiach dokonca počet ponúknutých miest prevyšoval počet turistov na ich obsadenie. Niektorí z hostiteľov neskôr prezradili, že v mladosti tiež chodili na podobné akcie, preto sú šťastní, že teraz môžu takto „splatiť“ svoje dlhy.

Po ubytovaní - či už vo Varšave alebo v okolitých mestách - sa hneď v prvý večer mali všetci stretnúť na úvodných spoločných modlitbách.

Zo všetkých strán sa valili húfy hladných žalúdkov k rozsiahlemu priestranstvu, ktorého vstupnou bránou bolo päť-šesť radov mladých, vydávajúcich večeru. A už to šlo, disciplinovane ako v závodnej jedálni: igelitka - konzerva - zemiľa - keks - jablko. Všade naokolo postávajú mladí Európania, otvárajú príjemne hrejúce konzervy s nedefinovatelným obsahom, ktorý zajedajú na koš zamrznutými zemičkami. Pomedzi napchávajúce sa hlúčky pobejú „smetiari“, trojjazyčne ponúkajúci svoje igelitové vrecia: „Rubbish! Mull! Smietí!“

A potom sa národy už zase sťahujú. Nie do národných (nacionalisti by si tu asi naozaj neprišli na svoje), ale medzinárodných hál. Slováci tu vytvorili v hale E modlitebno-spevácky zbor spolu s Rusmi, Bulharmi, Francúzmi, Litovcami a Angličanmi. Hoci prvý večer trochu zlyhal simultánny preklad, táto mini-komunita si počas varšavského týždňa celkom dobre „rozumela“. Ináč, takéto rozdelenie bolo sice praktické, ale aj tak nám bolo ľúto, že sa všetci z tej 70-tisícovej chásky ani raz nestretli spolu na jednom mieste - možno, keď sa raz celá Európa s komunitou Taizé zide na Slovensku...

„V Taizé sa o ekumenizme nediskutuje. Ten sa žije.“

Jerzy Buzak (poľský premiér)

Väčšina účastníkov varšavského stretnutia boli katolíci a protestanti, prišlo však aj asi okolo 4000 pravoslávnych veriacich. Ekumenický charakter spočíval hlavne v organizácii duchovných podujatí. Vo farnostiach bolo možné zúčastniť sa sv. omše, spoločné modlitby už však nemali znaky tradičných bohoslužieb jednotlivých cirkví, ich náplňou boli meditatívne piesne, meditatívne ticho a príhovor bratov z Taizé.

Hoci sa ekumenizmus viac žil, ako bol témou siahodlhých debát, diskusie patrili do každodenného programu. Vo farnostiach sa po ranných chváloch vytvorili malé skupiny, v ktorých sa diskutovalo o otázkach duchovného života, ale aj o poslaní kresťana v spoločnosti. Približne taký bol totiž obsah listu brata Rogera s názvom Udivení radosťou. List bol nielen hlavnou témou zamyslení vo Varšave, ale súčasne sa stal východiskovým bodom k úvahám počas „Púte dôvery na zemi“, organizovaných stretnutí každý týždeň roku 2000 priamo v Taizé.

„Kdekoľvek si na svete, Ty, kto by si chcel preniknúť do tajomstva svojho srdca, vnímaš hlbokú nádheru ľudskej duše?“ prihovára sa autor Listu nie mase, ale jednotlivcom. Ďalej poukazuje na potrebu odpustenia - človek samému sebe, iným ľuďom, ale aj zmierenia celospoločenského: „Nech by sme boli akokoľvek bezbranní, ale jednou z najnaliehavejších úloh dneška je viesť porozumenie tam, kde sú rozpory. Niektoré spomienky na minulosť stačia, aby udržiavali rozdelenie medzi ľuďmi a národmi.“

Problémom zmierenia sa zaoberali aj popoludňajšie diskusie. Na jednom z workshopov vystúpil napríklad Tadeusz Mazowiecki, prvý nekomunistický premiér vo východnej Európe a bývalý hovorca Komisie OSN pre ľudské práva v bývalej Juhoslávii. Keďže medzi prítomnými bol nemale počet mladých z Balkánu, akosi samozrejme sa hovorilo práve o spomienkach, násilí, ale hlavne o mieri.

Organizátori nezabudli, aké sú tieto spoločenské hodnoty symbolické práve pre poľskú metropolu, „mesto poznačené dejinami tohto storočia.“ Rovnako, ako to zdôraznil aj generálny tajomník OSN Kofi Annan: „Teším sa, že túto chvíľu prežijete spolu s obyvateľmi Varšavy, mesta, ktorého minulosť nesie váhu bolestivých dejín, keď slová ako tolerancia, zmierenie a bratstvo povstali vo svojom plnom význame.“

Aj pútnik je len človek

Bolo by asi utopistické domnievať sa, že všetci účastníci do bodky dodržiavali pripravený program. Zvlášť poobede si mnohí prihodili na pútnické rúcho turistický kabát (napokon, na poľskú zimu bola každá ďalšia vrstva len prínosom). Poznávacím znamením „tézáčkych“ turistov boli zmätené pohľady a angličtina či - u Slovákov - lámaná poľština.

Samotní Poliaci však o svojom hlavnom meste nechrlili chválospevmi. „Varšava nie je pekné mesto,“ hovoril Zbigniew zo Zielonej Gory, „ešte tak Wrocław

alebo Krakow, ale čo vám už len môžem odporučiť vo Varšave? Hádám len staré mesto, tam je zopár pekných chrámov a zámok.“ Viacerých Slovákov priťahoval hlavne ten „zámok“ - namiesto vznešeného skríženca oravského a bratislavského hradu z ich predstáv však na kamennom námestí skromne stála budova podobná lepšiemu historickému múzeu.

Aby sme však len nekritizovali, keď spadol súmrak a zakryl - pre východnú Európu dosť typické - sivosmutné budovy, Varšava skrásnela: obrovské parky s množstvom stromov, klzisko zamrzutej rieky tesne pri slovenskej hale (takže z pútnikov nakoniec boli ešte aj vrcholoví športovci), lampy, svetlá, svetielka... prasto, Varšave noc pristala.

Spoločenské aktivity sa však nekončili odchodom do hostiteľských príbytkov. Práve naopak, pri spoločnom stole a čaji sa práve tam - vo vysokoškolskej terminológii tzv. „medzikultúrna komunikácia“ zavŕšila. Ochutnávali sa neznáme jedlá, spievali sa rovnaké piesne v rôznych jazykoch a zisťovalo sa, čo o sebe vieme - mali by ste vidieť iskričky v poľských očiach, keď sme im spievali Macka Uška či spomenuli Lolka a Bolka.

Solidarita sa prejavila aj v smutnejších chvíľach: keď Ľudmila z Ružomberka zložila horúčka, jej poľská rodina sa o ňu príkladne starala, súkromná lekárika neprijala peniaze za vyšetrenie ani za lieky (a vraj choroba v zahraničí bez poistenia privedie človeka do finančného hrobu).

Pútnici sa lúčia s Varšavou

Po silvestrovskom „festivalu národov“ (dosť tradičnej diskotéke s krátkym programom každej národnosti zastúpenej vo farnostiach) a po novoročnej sv.

omši nastal čas zbalit kufre, za všetko poďakovať a naposledy nastúpiť do vlaku smerom do Varšavy.

Tesne pred jeho odchodom sme zbadali jednu z domácich: „Vďaka za všetko, vaša farnosť sa o nás naozaj super starala!“ Jej slová nás však prekvapili: „Nie, to my vám dakujeme. Veď, keby ste neprišli, pre koho by sme toto všetko pripravovali?“ Nuž, láska dáva zrejme človeku úplne iný pohľad na vec...

Kým Nemcov, Talianov a Maďarov odviezli domov ich vlastné vlaky, vypravené špeciálne pre Taizé, väčšina pútnikov odchádzala z námestia pri Paláci Kultury i Nauky. Aj toto miesto akosi pasovalo k myšlienkam európskeho stretnutia: budovu dal postaviť Stalin, ako dar mestu. Ktorýsi z čiernych humoristov túto informáciu komentoval: „Ak to mal byť skutok pokánia, mohol sa aj viac posnažiť!“

Dve hodiny po plánovanom čase odchodu už pri Paláci stáli iba Slováci a poľskí policajti. Po našich autobusoch však nebolo ani chýru. „Vraj sú už na ceste“, šírila sa konečne od policajtských vysieláčiek radostná správa rýchlosťou odmŕzajúcich uší. Konečne. Nasadať. Varšava sa skončila, nech žije Barcelona.

Taizé v skratke

História

Komunitu Taizé založil brat Roger zo Švajčiarska. Podľa príkladu svojej starej mamy chcel založiť komunitu, v ktorej by sa ľudia rôznych vierovyznaní spolu modlili, a tak prispeli k náboženskému zmiereniu.

Keď v roku 1940 odišiel do Francúzska, náhodou sa zastavil v malej dedinke blízko mesta Cluny. „Zostaň tu, sme tu takí izolovaní,“ prosila ho tamojšia žena po vypočutí jeho plánov. V jej hlase počul hlas Boží. Kúpil si v Taizé dom a počas vojny v ňom ukrýval politických utečencov. Po dvoch rokoch, ktoré musel stráviť vo Švajčiarsku, sa do Taizé vrátil

sprevádzaný prvými bratmi novovytvorenej komunity. V roku 1949 niektorí z nich predniesli celoživotné rehoľné sľuby, zaväzujúce k celibátu a pravidlám, ktoré brat Roger - ich predstavený, v roku 1952 spísal ako Zákony Taizé, neskôr pomenované „Sources of Taizé“ (Zdroje Taizé). Dominujú v nich dve snahy: napredovať vo vnútornom živote cez krásu spoločnej modlitby a vziať na seba zodpovednosť za to, aby sa zem stala obývateľnejšou.

Počet bratov sa postupne zvyšoval: kým prví z nich boli protestanti, neskôr pribudli aj katolíci. Dnes tvoria komunitu bratia 25 krajín všetkých svetadielov.

Súčasnosc'

Cieľom komunity v Taizé nie je vytvoriť nejaké mládežnícke hnutie. Od roku 1957 sem prichádzajú na týždenné stretnutia ľudia z celého sveta - v lete sa ich zhromažďuje 3 - 5 tisíc, v ostatných mesiacoch 500 - 1000. Každý deň niektorý z bratov Taizé uvádza zamyslenie sa nad prameňmi viery, ktoré pokračuje rozhovormi v malých skupinách. Spoločné modlitby sa konajú trikrát denne v Kostole zmierenia, postavenom v roku 1962. V piatky je možné modliť sa pri ikone kríža, sobotné večery sú oslavou svetla, na spomienku vigílie vzkriesenia.

Životné podmienky bratov i návštevníkov sú veľmi jednoduché, s ubytovaním v malých nocľahárňach. Komunita pre seba neprijíma žiadne dary, žije len zo svojej práce. Naopak, prostredníctvom Operácie Nádej podporuje chudobných na celom svete, pričom od roku 1950 do chudobných krajín bratia z Taizé aj sami odchádzajú, takže ich malé skupinky dnes účinkujú v Ázii, Južnej Amerike i Afrike.

Komunita Taizé má podporu hlavných cirkevných predstaviteľov: v roku 1986 ju navštívil sv. Otec, v r. 1992 súčasný arcibiskup z Canterbury, v r. 1994 všetci štrnásť luteránski biskupi zo Švédska.

Ponuka služieb grafického tlača:

Sme spokojní a vtedy, keď je spokojný náš zákazník!

- X SCANOVANIE
- X ZALAMOVANIE
- X GRAFICKÝ NÁVRH
- X PREPISOVANIE TEXTOV
- X REDAKCIA TEXTOV
- X OSVETLENIE + NÁTLAKY
- X REPRODUKOVANIE

NAŠI ZÁKAZNÍCI:

Vydavateľstvo L'NY X Vydavateľstvo OTON
NEMETH X časopis POSOL X ERKO X
časopis REBRK X Mikuláš Klimček X časopis AD-
SUM X časopis RADOS X SSV X HKR

Hľadanie

počiatku

Motto: „...musíme sa pokúšať svoje teórie podrobovať kritike. Zdá sa, že kritika je tým jediným možným spôsobom, ako svoje omyly odhaliť a ako sa z nich systematicky učiť.“ (Sir Karl R. Popper)

Učiteľka rozprávala deťom o moderných vynálezoch v posledných päťdesiatich rokoch. Spýtala sa: „Kto by mi vedel povedať nejakú dôležitú vec, ktorá pred päťdesiatimi rokmi neexistovala?“ Prihlásila sa Sofia a sebavedome vykrikla: „Ja!“

Hĺbavá slečna z uvedeného príbehu mala pravdu, príchod mystéria človeka na svet je skutočne dôležitou udalosťou. Pred 50 rokmi Sofia na svete nebola, dnes je. Kedy sa však na našej modrej planéte objavila? Namáhať si svoju sivú kôru uvažovaním nad týmto časovým okamihom sa ukazuje ako veľmi potrebné. Zvedavá ľudská myseľ totiž rada rieši záhady vesmíru (pričom jednou z nich je sama) a tiež potrebuje vedieť, ako sa v rôznych situáciách zachovať. Určenie momentu, kedy v procese vývoja človeka vzniká právo na život, sa stáva najmä v súčasnosti kľúčovým problémom. Od jeho riešenia sa odvíjajú úvahy o mnohých ďalších otázkach (napr. umelý potrat, pokusy na embryách atď.). V snahe dosiahnuť konsenzus bolo sformulovaných niekoľko teórií, na ktoré sa teraz bližšie pozrieme. Pôjde v podstate o spektrum najčastejších dnešných názorov na problematiku života pred narodením a ich kritickú analýzu podľa prof. R.W. Evansa (harvardského bioetika).

1. Teória sebauvedomenia

Podľa nej entita (= niečo, čo existuje, napr. vyvíjajúce sa embryo, plod atď.) získava dôstojnosť osoby a právo na život, ak si dokáže uvedomiť samú seba ako subjekt nepretržite existujúci v čase. Teda napr. ja sa momentálne teším postaveniu človeka, pretože si uvedomujem, že práve píšem článok, že som tesne pred tým hral futbal atď. Hlavná slabosť tejto teórie tradične spočívala a spočíva v tom, že vytvára ťažkú

situáciu pre novorodencov a dojčatá. Ako vieme z vývinovej psychológie, novorodenec alebo dojča si nevedomuje samo seba (ako subjekt ...), a preto podľa tejto teórie by bolo morálne oprávnené zabiť ho. Pôrodom plod určite nezíska vyššiu mieru sebauvedomenia. Existujú však aj ďalšie skupiny ľudí, ktorým teória upiera právo na život: pacienti s niektorými psychiatrickými, neurologickými, metabolickými ochoreniami a stavmi, ktoré sa vyznačujú poruchami vedomia (napr. kóma, delírium). Ak by sme domysleli teóriu do logických dôsledkov, každý z nás by v priebehu najbližších 24 hodín pravdepodobne na chvíľu stratil postavenie osoby a právo na život, pretože v spánku si nevedomujeme svoju subjektívnu kontinuálnu existenciu. Vzhľadom na tieto slabiny použitie teórie medzi morálnymi filozofmi upadlo (možno preto, že aj oni si radi nerušene pospia).

2. Teória potenciálneho sebauvedomenia

Podľa tejto teórie sa entite priznáva dôstojnosť osoby, aj keď si sama seba ešte nevedomuje, ale je oprávnené si myslieť, že ak sa jej ponechá prirodzený vývoj, tak časom dosiahne štádium sebauvedomenia. Výhoda teórie spočíva v tom, že ak sa človek, ktorý si poobede zdriemol, nechá na pokoji a v normálnych podmienkach, tak sa zrejme onedlho prebudí a bude si sám seba uvedomovať, čiže nestratí počas spánku právo na život. To isté platí aj o novorodencovi i pacientoch s poruchami vedomia. Mnohí však teóriu odmietajú, pretože podľa nej by umelý potrat nebol morálne ospravedlniteľný. Ak sa totiž oplodnené vajíčko nechá vyvíjať v prirodzených podmienkach, dosiahne časom štádium sebauvedomujúceho si jedinca.

3. Teória schopnosti vnímania

Podľa tejto teórie entita získava status človeka v momente, keď je schopná vnímať, cítiť vnemy, pocity – predovšetkým bolesti. Ľudia, ktorí ju navrhujú tvrdia, že schopnosť vnímania sa objavuje niekedy koncom druhej tretiny tehotenstva. Existuje však viacero slabých bodov tejto hypotézy: 1. embryológovia uvádzajú, že schopnosť zmyslového vnímania sa objavuje skôr, ako sa predpokladalo v minulosti. Niektoré základné reflexné funkcie sa dajú dokázať u embrya už v prvých 42 dňoch po počatí. Pri zákrokoch v maternici stúpa frekvencia srdca a objavujú sa obranné pohyby. 2. Ľudia s porušenou schopnosťou vnímania (napr. v kóme – neodpovedajúci na žiadne podnety) by podľa tejto teó-

rie stratili právo na život. Ako by sa vlastne mala hodnotiť subjektívna schopnosť vnímania – ak máme v spánku zníženú schopnosť vnímania, znamená to, že máme nižší morálny status? 3. Teória nerozlišuje medzi ľudským a zvieracím životom – rovnaké práva a postavenie by sa museli pripisovať vyvíjajúcemu sa embryu človeka a trebárs žaby, pretože základom ich dôstojnosti by bola vzniknutá schopnosť vnímania podnetov.

4. Teória životaschopnosti

tvrdí, že ľudský plod získava dôstojnosť a práva človeka, ak je schopný existovať mimo maternice – hoci s pomocou prístrojov. Teória si získala celosvetovú pozornosť, keď v r. 1973 Najvyšší súd USA v známom prípade Roe vs. Wade rozhodol o práve plodu na život v zmysle uvedenej teórie, a tým ovplyvnil zákonodarstvo v mnohých ďalších krajinách. Jej hlavný problém tkvie vo fakte, že moment, od ktorého dokážeme udržať dieťa nažive, sa stále posúva do mladších a mladších vývojových štádií v dôsledku prudkého technického pokroku. Pred tridsiatimi rokmi bol schopný prežiť 26-týždňový novorodenec, dnes dokážeme zachrániť 21-týždňového. Japonskí vedci v lete roku 1997 oznámili, že vynašli umelú maternicu, v ktorej dokázali udržať pri živote kozie embryo do 8. týždňa. Ich cieľom je v priebehu desiatich rokov dosiahnuť vývoj ľudského embrya od počatia do zrelosti. Ak by sa im to podarilo, teória životaschopnosti by splynula s teóriou počatia. Okrem toho životaschopnosť závisí aj po pôrode od starostlivosti matky, takže myšlienka nezávislosti dieťaťa nemá svoju logiku. Vefa ľudí nie je nezávislých a samostatne životaschopných ani neskôr (napr. invalidný vojnový veterán a pod.).

5. Teória podobnosti

hovorí, že vyvíjajúce sa embryo získava morálny status človeka postupne ako nadobúda vlastnosti človeka. Jej nedostatok spočíva v tom, že je arbitrárna, to znamená, že hranica sa stanovuje nejakou dohodou. Ako sa však dohodneme na okamihu, kedy sa vyvíjajúci organizmus už dostatočne podobá zrelému človeku? Napríklad skúsený embryológ kvôli odborným poznatkom by mohol vidieť v embryu telesné črty jedinca ľudského druhu oveľa skôr ako niekto iný. Kto by teda mal právo rozhodnúť a na akom základe? Musela by mať nejaká bytosť hlavu, dve oči, uši, ústa, dve ruky a nohy, aby bola človekom (napr. plod v 3. mesiaci)? V tom prípade by sa dostali do ťažkej situácie ľudia s fyzickými deformitami – stolár, ktorý by pri práci na cirkulárke urobil chybný pohyb, by spolu s rukou strácal stupeň svojho morálneho postavenia? Zdá sa teda, že ani táto teória problém uspokojivo nerieši.

6. Teória prvého vdychu

Ide o kurióznu teóriu, ktorá kladie začiatok ľudského života do okamihu prvého nádychu po pôrode a na základe nej možno ospravedlniť usmrtenie ľudského plodu dokonca aj počas pôrodu. Paradoxne sa teória odvodzuje z biblie, podľa ktorej Adam začal existovať

vo chvíli, keď mu Boh vdýchol do nozdier dych života. Tento podivný výklad biblie neberie do úvahy fakt, že stvorenie človeka sa kvôli evolučnej teórii väčšinou chápe ako obrazný opis. Uvedený výklad priamo vyvracajú viaceré citáty z biblie (Lk 1,31; 1,41.44). Okrem toho, pri pôrode dochádza len k zmene prívodu kyslíka a živín, pričom ak sa dieťa narodí predčasne, prijíma živiny podobne ako v maternici (vnútrožilovo), prípadne zaň ešte dýcha respirátor. Teória sa teda neopiera o žiadne pevné základy. Zdalo by sa, že rozumný človek ju po krátkom zamyslení zavrhne, ale realita je iná. V USA nedávno prezident Clinton prerušil vetovaním snahu kongresu o obmedzenie vykonávania tzv. potratov čiastočným pôrodom (partial birth abortion – vyvolá sa pôrod, dieťa sa natočí nožičkami von a kým má hlavu vnútri maternice, vysaje sa mu mozog; pôrod sa potom dokončí).

7. Teória počatia

Kladie počiatok ľudského života do momentu oplodnenia, pričom jej výhoda spočíva v tom, že tento okamih nie je arbitrárny (t.j. stanovený dohodou podľa nejakého kritéria), ale presne daný. Embryológia, genetika, vývinová psychológia a ďalšie vedy vnašajú do našej problematiky svetlo a v žiare ich reflektorov sa objavujú fakty, ktoré teóriu počatia podporujú. Napríklad, totožnosť embrya je určená ľudskými chromozómami v jeho bunkách. Embryológovia hovoria o nepretržitosti vývoja, kvôli ktorej nemožno od momentu počatia nájsť nejaký výnimočný časový okamih, v ktorom by sme mohli radostne zvolať: „Ecce homo!“. Umiestnenie vzniku práva na život do niektorého dňa po počatí nemá logiku. Pre zástancov takéhoto postupu je nemožné rozumne zodpovedať na otázky typu: Ak máme právo negatívne zasiahnuť do vývoja pred narodením (z akýchkoľvek dôvodov), prečo po narodení už nie? Ak máme právo ničivo zasiahnuť na 84. deň, prečo na 85. deň už nie? Čo prevratné sa stalo v noci z x-tého dňa na (x+1). deň? Veda odpovedá stručne: nič. Moderné zobrazovacie metódy nám umožňujú priamo sledovať čulý život plodu v maternici, atď. Sú však ľudia, ktorí napriek uvedeným faktom úprimne pochybujú (a niektoré otázky naozaj ešte nie sú doriešené). Ako sa majú zachovať? Podobne ako lovec, ktorý kráčajúc lesom zaregistruje v kroví nejaký pohyb. Nemá istotu, či v šere húštiny nie je človek, a preto nestrieľa. Pre rešpektovanie práva na život nepotrebuje mať absolútnu istotu o totožnosti embrya. Stačí už reálna pochybnosť, aby sme zaujali istejší postoj a neriskovali smrť človeka – podľa starej rímskej zásady: in dubio pro vitae (v pochybnostiach za život). Proces vývoja naďalej zahŕňa plášť tajomstva. Reflektory vedeckého skúmania sa ho však snažia preniknúť a odhaľujú nám zaujímavé procesy, ktoré sa dejú v maternici. Táto scenéria budí obdiv a oprávňuje nás nazvať ju našou prvou kolískou.

Peter Jedlíčka, literatúra v redakcii

Epilóg: „Nemôžete nikoho argumentami donútiť, aby bral argumenty vážne, alebo aby si vážil svoj vlastný rozum.“ (Sir K. R. Popper)

Tomáš Špidlík

Umenie – prejav ducha

Tomáš Špidlík SJ sa narodil roku 1919 v Boskovicach na Morave. V rodnom meste vyštudoval gymnázium a pred vojnou začal študovať na brnenskej univerzite latinčinu a češtinu. Po zatvorení českých univerzít vstúpil do Spoločnosti Jezuitov. Teológiu vyštudoval v holandskom Maastrichte, kde bol v roku 1949 vysvätený za kňaza. O rok neskôr odišiel do talianskej Florencie a v roku 1951 do Ríma, kde sa ujal funkcie spirituála v českom Nepomuckom kolégiu. Na tomto mieste pracoval 37 rokov. Popri tom dokončil štúdium v Pápežskom východnom ústave doktorátom a špecializáciou v spiritualite kresťanského Východu. Od roku 1955 prednášal tento predmet na Gregoriánskej univerzite, v karmelitánskom a Pápežskom východnom ústave Terezianum. Prednášal tiež na rôznych univerzitách (Amerika, Afrika). Od roku 1991 žije a pracuje v rímskom Centre Alletti.

Pokračovanie z minulého čísla

Pravé umenie je náboženské

Umenie tvorí dôležitý úsek náboženského života. možno tu aplikovať, čo povedal Dostojevskij o kráse: „Tu diabol bojuje proti Bohu a bojisko je srdce človeka.“ Nemožno úplne pripustiť zásadu, že estetická tvorivosť je mimo dobra a zla. Frank si však sám kladie námietku vo forme otázky: Sú veľkí umelci ochotní prijať tento záver, ktorý znie tak mysticky nábožne? Záleží na tom, aké majú náboženské pojmy a vzdelanie. Niektorí z nich sa považujú za ateistov. Sú nimi v hlave, ale nie v srdci. pripisujú inšpiráciu nejakej Múze, ale ďalej sa nestarajú o to, čo je táto Múza. Je pre nich mytologickým, neurčitým obrazom vyššej sily, ktorá zapôsobila v inšpirácii. Napriek tomu ju možno lepšie charakterizovať, keď sa zamyslíme nad tým, kam človeka vedie. Núti umelca, aby vytvoril niečo krásne. Na akom stupni? Každý pravý umelec sa urazí, keď ho požiadate, aby urobil niečo priemerné, nedokonalé. Jeho túžba je tvoriť niečo nevýslovne krásne, nekonečne krásne. Túžba po nekonečne však pochádza od Boha. Ak človek vníma vo svojom srdci túto inšpiráciu, počúva Boží hlas, aj keď ho potom nazve akýmkoľvek menom.

Náboženský život je tvorivý

Postúpme k ďalšiemu záveru. Ak je každé pravé umenie vo svojom jadre náboženské, dá sa tento pomer aj obrátiť: náboženský vývoj je v podstate tvorivý. Frank sa pokúsil rozlíšiť tri stupne: 1) objav Boha, 2) mystický zážitok, 3) objav vlastnej tvorivosti. To však potrebuje vysvetlenie. Prvý stupeň spočíva v tom, že si človek uvedomí existenciu vyššej sily, ktorá zasahuje do života. Tento zážitok sa stáva mystickým, presahuje rozumové pochopenie, je to skúsenosť, ktorá je stále a stále živšia. A tak dôjde k tretiemu štádiu: prebudí sa túžba nie-

čo vytvoríť. Vnútrotný zážitok nemôže zostať neplodným, pasívnym. Boh je činnosť. Človek, ktorý sa stretol s Bohom, si začne klásť otázky: Čo som doteraz urobil? Čo ešte dokážem uskutočniť? Náboženstvo teda v každom človeku prebúdza tvorivosť.

Z týchto špekulatívnych reflexií prejde Frank k morálnym záverom, ktoré sú aktuálne aj pre našu dobu tak v oblasti štúdia, ako aj v oblasti práce. Naše školské štúdium sa stalo postupne viac a viac encyklopedickým. Je iba čírym zhromažďovaním vedomostí, ktoré samy v sebe strácajú hodnotu. Blondel sa snažil narušiť tento pasívny postoj. Ukazuje, že i samotné poznanie je skomolené, pretože skutočne poznávať je „évolution créatrice“. Poznať niečo totiž znamená urobiť niečo temného vedomým, dať tomu existenciu v plnom zmysle slova. Je to teda účasť na Božej tvoriteľskej činnosti. Blondel však nemal pravý úspech. Nie je jednoduché zmeniť všeobecnú mentalitu, pretože v ľudskom konaní prevláda strojová výroba, ktorá potlačuje tvorivosť.

Nedostatok tvorivosti paralyzuje činnosť vychovávateľa v rodine i v škole. Vedie však i k nesprávnemu pochopeniu duchovného života. Zdôrazňovanie plnenia Božej vôle sa nesmie stať zámienkou k pasivite. Božou vôľou je, aby sme boli tvoriví, aby sme boli obrazom Stvoriteľa.

Hranice ľudskej tvorivosti

Práve preto, že sme iba obraz a máme len odlesk tvoriteľskej Božej činnosti, pýtame sa, aké sú hranice tejto tvorivosti. Ludovo by sme povedali: Čo všetko si môžeme dovoliť v túžbe zmeniť svet? umelci neradi počúvajú o týchto hraniciach. Maliar prehlási, že môže namaľovať, čo chce, spisovateľ žiada úplnú slobodu pre svoje myšlienky. Chcú byť ako Nietzscheho nadčlovek, mimo hraníc dobra a zla. Čo im odpovieme?

Hranice tu určite sú. Ale je treba si uvedomiť, že sú v podstate vnútrotné, vonkajšie obmedzovanie totiž cítime ako poníženie. Aj tu musíme napodobňovať Boha. Ako tvorí Boh? Boh dáva existenciu, ale súčasne posväcuje to, čo tvorí, vedie svoje dielo k dokonalosti. Preto aj človek môže tvoríť

iba to, čo stačí aj posvätiť. „Služba Múzam je nezlúčiteľná s márnosťou, krásne musí byť vznešené,“ povedal S. Puškin. O akú vznešenosť tu ide? Ak je pravé umenie z inšpirácie Ducha Svätého, snaha o svätosť patrí k jeho základným požiadavkám. Umelec, ktorý by chcel byť mimo „dobro a zlo“, je v skutočnosti mimo reality a mimo pravdy. To však potom platí pre všetkých: Tvorivosť vyžaduje mravnú a asketickú túžbu po svätosti, inak sa stane silou démonickou, deštruktívnou.

Podvedomá túžba po svätosti spôsobuje, že praví umelci sú vo svojom diele spokojní a zároveň nespokojní. Je to typický psychologický stav kresťanskej nádeje. To, čo urobili nie je nekonečná krása, ale má to skutočnú hodnotu: poukazuje na eschatologický cieľ. Nespokojné je srdce umelca, pokiaľ nevidí celý svet preniknutý Duchom. Nie je náhoda, že maliari ikon mali ako skúšku na konci kurzu namaľovať premenenie Pána na hore Tábor, ako predzvesť budúceho ôsmeho dňa stvorenia.

Tomáš Špidlík

dokončenie nabadúce

Päť štvortisícoviek

Sadám si k stolu, beriem pero a papier a v hlave mám myšlienky na krásne júlové dotyky s alpskými skalami a ľadmi, naše dobrodružné pokusy o zliezanie stien vo Wallise, či stúpanie snehovými plánami v Savoiji, v snahe priblížiť Vám, ktorí ste zažili už nejaké podobné túry, náš príbeh, alebo zas Vám, pre ktorých by mohli byť nasledujúce riadky čímisi novým, načrtnúť kúsok konkrétnej predstavy, ako si často s minimom peňazí, najnutnejšou výzbrojou a výstrojom vybrať peknú horolezckú túru v srdci Álp.

Júl 1998

Na začiatku výpravy SVD Filozof Bratislava – Alpy '98 sa stretáva v Bratislave pri Kostole sv. Ladislava opäť po roku pozmenená zostava, tentokrát 5 kamarátov (Marek, Roman, ja – Peťo a dvaja verbisti: Stano a Feri), v snahe vystúpiť znovu na Monte Bianco (talianský názov Mont Blancu), no teraz od juhu – z Talinaska. Cestou menej známou, nepoužívanou, síce dosť dlhou, no ľudoprázdnou – cez ľadovec Miage a nadol zísť na francúzsku stranu do Chamonix. Pri dostatku času máme v pláne pozrieť sa i pod Monte Cervino (švajčiarsky Matterhorn), tiež z talianskej strany.

Po finále majstrovstiev sveta vo futbale (12. 7. 98) naštartujeme niečo po polnoci preplnenú Feliciu kombi so zásterkami až na vozovke a nabérame nočný kurz Cortina d'Ampezzo v Dolomitoch, kde máme v pláne krátku výškovú aklimatizáciu v oblasti Tofán. Nepodari sa. Ranný lejak nás vyplaví zo stanov vo výške niečo cez 2500 metrov späť na parkovisko k autu a tak sa znovu „narveme“ do auta a „ťaháme“ okolo upršanaj Marmolady k prekrásnemu Lago di Garda, kde nás ako svojich ubytujú dvaja pátri zo Slovenska. Neskôr pokračujeme okolo Milana až do Courmayeru pod Monte Bianco.

Mont Blanc – 4810 m. n. m.

Panoráma južného masívu Mont Blancu s dominantami Pnt. Walker a Pnt. Whympier v masíve Grandes Jorasses je úchvatná. Stanujeme rovno pod stenami Brenvy a ráno si tie tisícmetrové úbočia stien fotíme. Obloha nevyzerá ružovo, snažíme sa odhadnúť, nakoľko sa neisté počasie, kraľujúce okoliu, do zajtra zmení...

Tak či tak vyrážame nabalení ako mulice na tri dni. Chceme prejsť na druhú stranu masívu a spraviť tak prechod Blancom. Rozlúčime sa s Romanom, o tri dni dovidenia a nabérame pomaly výšku

vodorovným ľadovcom Miage zasypaným množstvom kamenia z okolitých stien. Cesta sa len mierne dvíha a až v závere pochodu - po 6 kilometroch, vystrieda kamenný podklad strmšie sa dvíhajúci snehový svah, trochu kľučiek pomedzi trhliny a už nás vedie uzučká cestička poza skalné rebrá kolmo nahor, kde - tu i po osadených kramliach, ku chate Gonella (3071 m. n. m.).

Navečer staviame stan neďaleko plošiny pre vrtuľník, prevárame vodu na polievku i raňajší čaj z odkvapového sudu s ceduľou - Aqua non potabile! S nádejou sledujeme okolité mračiská, prevažujúce sa ponad naše hlavy, sprevádzané silným vetrom. Hviezdna obloha o pol tretej, kosa ako na Sibíri a pomaly utíchnajúci vietor boli predtuchou krásneho dňa, rýchlo sa začneme baliť a chystať sa na výstup. O pol druhu hodiny už naviazaní vykračujeme spolu na neďaleký ľadovec, tentokrát už strmo sa dvíhajúci medzi menšími či väčšími plošinami, striedavo vykresľujúci cestičkou rôzne zákruty pomedzi zväčšujúce sa seraky, trhliny, či ľadové odtrhy s mostmi. Slnko pečie ako besné, výška 4002 m. n. m. (poludnie) a za štítom Python des Italiens, exponovaným hrebeňom doliezame vedľajší hrebeň Monte Bianca (Aigle du Bionnasay), poobede na Dome du Ghôuter (druhá štvortisícovka na túre), zídeme do sedla Ghôuter a záverečný kúsok prejdeme už po hlavnom hrebeni k studenej plechovke Vallot - 4632 m.n.m.

Po dvoch hodinách oddychu, pitia natopeného snehu a ukľudňovaní bolenia hlavy sa spolu rozhodneme pre nočný výstup na vrch. Naľahko s jedným lanom vyrážame na záverečných 500 výškových metrov, sledujeme nádherný západ slnka z výšky 4680 metrov pri silnejúcom vetrisku s rýchlo víriacimi oblakmi, hustými hmlovinami, keď zrazu nastane tma ako v rohu, len hviezdy nad hlavou, hrebeň k vrcholu a hlboko v údolí svetielka Courmayeru a Chamonix. Výška 4810. Je čosi pred polnocou. Trepot vrcholovej zástavy, objatie, tichá radosť. Tri záblesky fotoaparátu v neuveriteľne prudkom vetrisku, boli jediným udaním smeru kadiaľ v tom pekle čo najrýchlejšie nadol. Tvár na nechránených miestach líc a nosa akoby štípalo tisíce ihličiek, okuliare v tme pri slabnúcom svite zmrazených čeloviek poskytovali len nepatrnú ochranu očí. Nekonečná hodina a tackavo sa podopierajú, drkotajú od zimy, ktorá zachádzala všade pod goráče, dvojce nohavíc i do skeletov, sa dostávame k ľudoprázdnej búde. Zvalíme sa na prične v rohu a už aj po pár hltoch vlažného čaju niečo po jednej hodine zaspávame. Vďaka Ti Bože za ochrannú ruku túto noc - sme v bezpečí.

Nasledujúce ráno sa už valia davy nedočkavcov z les Houches (najkratší výstup). My sa

balíme a chystáme na zostup, ktorý je pre Stana trochu sťažnený kvôli rovnováhe, stráca ju pri každom druhom kroku. Ráno zisťuje, že v tom nekonečnom včerajšom zabáraní, miestami i po kolená, stratil ľavú mačku, nevšimol si to vtedy. Musí ísť teda o to opatrnejšie. Výšku strácame pomerne rýchlo, sledujeme zástupy ľudí na hrebeni pod vrcholom a schádzame v ústrety rannšej hmlie do doliny. Mám možnosť porovnať cestu spred roka. Určité pasáže, ktoré som si presne pamätal boli úplne zmenené - poodtrhané seraky, povedľa ktorých viedla cesta zatrasili polovicu ľadovca pod Mont Blanc du Tacultom. Nové trhliny, mosty či naklonené platne usmerňovali naše kroky v mnohých zatáčkach a obchádzaní menších, či väčších priepastí.

Známa stanica Orient, potom la Para a schádzame po trávnatých lúkach naľahko do údolia, do tepla. Roman privezie auto tunelom popod horu k nám a po výbornej večeri a hlte fajného domáceho vína už aj plánujeme ďalší postup výpravy. Po zhladnutí francúzskeho vnútrozemia na Stanov návrh (dali sme si takú menšiu zachádzku cez Grenoble a olympijský Altberville) prichádzame na pútnické miesto la Salette. Pri krásnej bazilike Notre Damme stojí socha Panny Márie s dvo»UÑfú Ç Q_IB
üoRUMŽaTĭŕý.QÄ

Polnoc na Mont Blancu

Zľava: Fero, Roman, Stano, Marek a Peťo

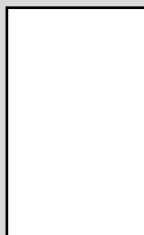

ROSA slovensko

Lazovná 1, Banská Bystrica 974 01

tel/fax : 088 4124 636

e-mail : rosa@pcb.sk <http://www.rosamusic.cz>

LAMAČSKÉ CHVÁLY

MG kazeta, 45 min., vydalo B&B studio, 1999

Ďalšie kvalitné slovenské chvály z tvorivej dielne Braňa Letka, v spolupráci s Igorom a Monikou Baarovými. A samozrejme mladé spoločenstvo z Bratislavy Lamača. 12 piesní na kazete + malý spevník s akordami.

VĎAKA JEŽIŠ II.

CD a MG kazeta, 46 min., vydalo CHSD v spolupráci s LUX médiá, 1999

Necelý rok po Vďaka Ježiš I. Rišo Čanaky a Soňa Hradilová vydali ďalší projekt. Tentoraz nielen chvály, ale aj rock, pop, či folk. A hlavne kapela - Braňo Jelen, Jurko Šušanič, Dušan Kulich, Pavol Bobeš Tužinský, Martin Gašpar, Palo Smolka. 13 nových piesní (len 3 v AJ).

HILLSONG MUSIC – By Your Side

CD A MG kazeta, 74 min., vydal Hillsong Music Australia, 1999

Najnovší album živých chvál od jedného z najlepších zborov na svete. 14 piesní od Russela Fragara a Rubena Morgana s vynikajúcim leadervokálom Darlene Zschechovej. Viac na www.hillsongmusic.com.au

ALL STARS UNITED – International Anathems for The Huma Race

CD, 42 min., vydal Reunion/Essential, 1998

Päťica chalanov z Nashvillu je známa svojimi misijno-koncertnými cestami od USA, cez Európu, Bosnu, Turecko, či Japonsko. Zároveň šíri Kristovu blahozvesť svojou výbornou pop-rockovou muzikou a konzumnú spoločnosť provokujúcimi textami. Viac na www.allstarsunited.com

Všetky spomenuté hudobné tituly si môžete objednať na adrese ROSA Slovensko.

Križ na Materhorne

Viktor E. Frankl

alebo

čo vidí oko

vlastnou cestou. Základná myšlienka, na ktorej založil a do hĺbky prepracoval svoju psychoterapeutickú koncepciu, znie: „Človek je bytosť hľadajúca zmysel (logos) a poskytnúť človeku pomoc v jeho hľadaní zmyslu je jedna z úloh psychoterapie (logoterapie).“ Po skončení medicíny pôsobil Frankl vo Viedni ako psychiater. Netušil, že osud mu o niekoľko rokov ponúkne dramatickú príležitosť, aby si svoje psychologické hypotézy otestoval.

Väzeň číslo 119 104

V r. 1942 bol Frankl zatknutý a prevezený do koncentračného tábora. V drastických podmienkach Osvienčimu, Terezínu a Dachau si Frankl stále viac uvedomoval, že jeho psychologická intuícia bola správna. Prežiť hrôzy koncentráku bolo možné len vtedy, ak sa človeku podarilo zamerať sa na niečo mimo seba, na nejaký zmysluplný cieľ alebo úlohu v budúcnosti. Na niekoho doma čakalo dieťa, ktoré miloval, na niekoho čakali knihy, ktoré bolo treba napísať a vydať. Frankl si v ťažkých chvíľach predstavoval sám seba, ako stojí vo vyhriatej prednáškovej miestnosti za rečníckym pultom a hovorí poslucháčom o psychológii koncentračného tábora. Inokedy tajne rekonštruoval svoju vedeckú prácu o logoterapii, o ktorú prišiel v Osvienčime. Pomáhalo mu tiež, keď sa v predstavách zhováral so svojou ženou. Po vojne sa Frankl, ktorý v koncentračných táboroch stratil rodičov, brata a ženu, vrátil do Viedne a stal sa prednostom neurologicko-psychiatrickej kliniky. V roku 1948 vyšla jeho kniha o psychológii koncentračného tábora. V USA je s doterajším nákladom 9 miliónov výtlačkov druhou najpredávanejšou knihou po biblii.

Čo vidí oko

Freud považoval za hlavnú motivačnú silu v človeku vôľu po slasti, Adler vôľu po moci. Frankl išiel ďalej ako jeho predchodcovia a bol presvedčený, že základnou zložkou človeka je vôľa naplniť zmysel. Spokojnosť (slasť) prichádza ako dôsledok zmysluplnej činnosti. Ak sa človek orientuje priamo na slasť, často o ňu prichádza. Freud a Adler prehliadali dôležitú schopnosť človeka zamerať sa na niečo mimo seba – čiže schopnosť

Neuroológ, psychiater, ktorý sa osobne poznal s Freudom. Prežil koncentračný tábor a svoje psychologické postrehy a zážitky z neho vykreslil v knihe *Man's search for meaning* (u nás: *Napriek všetkému povedať životu áno*). Založil vlastný psychoterapeutický smer, ktorý vzbudil široký ohlas a uznanie. V čom spočíva príťažlivosť Franklových myšlienok?

Hlbavý teenager a Sigmund Freud

Manželom Franklovým, rodákom z Pohořelic pri Brne, sa vo Viedni 26. 3. 1905 narodil syn Viktor. Jeho narodeniny sa zhodujú s dňom úmrtia Beethovena, čo neskôr jeden z jeho spolužiakov zloomyseľne okomentoval: „Nešťastie chodí málokedy samo.“ Budúcnosť však ukázala, že sa riadne mylil. Ak bol Beethoven hudobným géniom, z Frankla sa stal virtuóz, ktorý rozumel strunám ľudskej duše. Už ako stredoškolač sa intenzívne zaujímal o filozofiu a psychológiu. Dopisoval si s Freudom (zakladateľ psychoanalýzy) a neskôr sa zoznámil aj s Alfredom Adlerom (zakladateľ individuálnej psychológie). Ako študent medicíny publikoval v medzinárodných časopisoch pre psychoanalýzu a individuálnu psychológiu. Napriek vplyvu takých významných osobností sa však Frankl rozhodol ísť

obr. 1

sebatranscendencie. Frankl ju prirovnáva k schopnosti oka vnímať okolitý svet. Normálne fungujúce oko nemôže vidieť samo seba. Iba ak je jeho funkcia narušená – napríklad šedým zákalom, vníma samo seba, totiž zákal svojej vlastnej šošovky. Podobne aj človek sa stáva zdravou osobnosťou do tej miery, do akej prehliada seba samého a zameriava sa na nejaké dielo alebo milovanú osobu, na zmysel, ktorý má naplniť. Zmysel životnej situácie nemôžeme človeku predpísať, musí si ho nájsť sám a samostatne. Nemôžeme niekomu prikázať, aby sa od srdca zasmial. Ak mu však rozprávame vtipy, niektoré ho môžu priviesť k srdečnému smiechu. Podobne, existenciálne frustrovanému človeku treba ukázať bohatstvo sveta hodnôt, pestrú ríšu možností a šancí. Vôľa po zmysle už vyklíči sama.

Trojrozmerný človek a lietadlo

Podľa Frankla človek môže nachádzať zmysel pohyblivou orientáciou na tri skupiny hodnôt: 1. tvorivé hodnoty – zameranie sa na prácu, na nejaké dielo, službu Bohu, 2. zážitkové hodnoty – ponorenie sa do krásy prírody alebo umenia, oddanie sa v láske inému človeku, 3. postojové hodnoty – aj keď tvorivý alebo príjemný život už nie je možný (napríklad v koncentračnom tábore), zmysel možno vydolovať aj v (neodstrániteľnom) utrpení. Tým, že k nemu človek zaujme odvážny a statočný postoj. Život teda vyžaduje elasticnosť, pružné prispôbovanie sa možnostiam, ktoré sa nám vo svete hodnôt ponúkajú. Frankl definoval človeka ako rozmanitosť v jednote. Napriek jednote existuje rozmanitosť dimenzií, do ktorých sa rozprestiera a do nich všetkých ho musí psychoterapia nasledovať. Nič nesmie zostať nepovšimnuté – ani telesná, ani psychická, ani duchovná (noetická) dimenzia. So zvieratom zdieľa človek biologickú a psychologickú dimenziu. Človek neprestáva byť zvieratom, podobne ako lietadlo nestráca v porovnaní s autom schopnosť ísť po rovine. Ako skutočné lietadlo sa však osvedčí vtedy, ak sa zdvihne do vzduchu – teda do tretej dimenzie. Aj človek sa osvedčí ako opravdivý človek, ak sa povznesie do vyššej, ľudskej dimenzie – dimenzie slobody a sebatranscendencie. Freud napríklad túto dimenziu nevidel, pretože zostával len v biologickú a psychologickú rovine. V jednostrannom (nie komplexnom) pohľade totiž môže dimenzia zmyslu unikať. V horizontálnom reze (viď obr. 1) sa nám javí vlnitá krivka

ako zopár nesúvisiacich bodov. Len vo vertikálnej rovine (duchovná dimenzia) objavíme krivku (zmysel), ktorá ich spája.

Praktický význam

Logoterapia, ako tzv. tretí viedenský smer (po Freudovi a Adlerovi), sa stala známou a uznávanou. Frankl ju prednášal na viac ako 200 univerzitách a bolo mu udelených 27 čestných doktorátov. Jeho myšlienky boli empiricky preverené nielen skúsenosťami v tábore, ale aj testami a štatistikami, použitými na desiatich osôb. V praxi sa logoterapia používa napríklad u terminálne chorých, drogovu závislých a pri neurózach. Franklove myšlienky o zdravom vplyve orientovania sa na zmysluplné hodnoty však možno plodne využiť aj v bežnom živote. Každý deň k nám totiž prúdia ponuky zo všetkých troch zmysluplných oblastí.

Frankl a humor

Frankl mal veľmi rád vtipy a humor a aj v logoterapii účinne využil liečivú silu humorného nadhľadu. Rozdiel medzi kauzálnou a symptomatickou liečbou vysvetľoval študentom na obľúbenej príhode. Istého muža budil počas dovolenky každé ráno kohút, ktorý začínal príliš skoro kikirikať. Rekreatant teda šiel do lekárne, vypýtal si prášky na spanie a namiešal ich kohútovi do krmiva – kauzálna terapia!

Epilóg: „Celú otázku o zmysle života treba otočiť: vlastne vôbec nezáleží na tom, čo môžeme ešte do života očakávať, ale záleží jedine na tom, čo život očakáva od nás!“ (V. E. Frankl)

Peter Jedlička

Amnesty international

prehrala boj s americkou súdnou mocou

Amnesty International (AI), nezávislé celosvetové hnutie na ochranu ľudských práv, prehralo v januári boj s americkou súdnou mocou. Porota v štáte Texas, aj napriek celosvetovej e-mailovej akcii proti trestu smrti detí v USA, nazvanej „Kde ste boli predtým, než sme sa stali hrozbou?!“, odsúdila troch ľudí, ktorí v čase spáchania trestného činu nemali ešte 18 rokov. Za posledné desaťročie sa v USA vykonalo 11 z 20 popráv mladistvých na svete.

V poslednom, treťom prípade, žiadali aktivisti AI o udelenie milosti pre Glenu Charlesa McGinnisa, 26-ročného černocho, ktorý ako 17-ročný počas lúpeže v práčovni v Conroe, štáte Texas, zavraždil belošku Lety Anny Wilkersovú.

Amnesty International sa odvolávala na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach

dieťaťa zakazujúci trest smrti pre detských páchatelov, ktorí v čase spáchania zločinu mali menej ako 18 rokov. Trest smrti je v rozpore s nezrelosťou detí, ich schopnosťou ďalšej nápravy a nerešpektuje skutočnosť, že spoločnosť dospelých má aspoň minimálnu zodpovednosť za zločiny detí. Spoločnosť v prípade Glenu McGinnisa a ďalších dvoch detských páchatelov, ktorí boli v januári 2000 popravení, podľa AI zlyhala úplne.

Pri súdnom procese okresný prokurátor nástojčivo žiadal trest smrti, opisujúc Glenu McGinnisa ako chronického kriminálnika, ktorý by bol, ak zostane nažive, hrozbou pre spoločnosť. Obhajoba priniesla dôkazy o ťažkom detstve obžalovaného, ako aj o možnosti jeho pevychovy v prípade, ak bude žiť v štruktúrovanom prostredí.

Glenova matka sa živila prostitúciou v jednoizbovom byte, v ktorom bývali spolu so synom. Bola niekoľkokrát uväznená pre problémy s drogami. Jeho nevlastný otec, ktorý s nimi dva roky žil, ho ako desaťročného znásilnil, bil baseballovou pálkou po hlave a spolu s matkou mu popáliili brucho horúcim olejom. Štátna organizácia na ochranu detí musela niekoľkokrát zakročiť, zakaždým však chlapca po liečení vrátila do toho istého prostredia. Glen utekal z domu, ale vždy ho pri krádeži v obchodných domoch prichytili a znova vrátili k matke. V jedenástich rokoch ušiel z domu navždy a prestal chodiť do školy. Striedavo žil na uliciach Houstonu, v autách, prázdnych bytoch a v štátnych zariadeniach pre mladistvých. V dobe vraždy v práčovni bol prepustený na podmienku za krádež auta.

Zamestnanci zariadenia pre mladistvých pri súde svedčili, že bol disciplinovaný a správal sa slušne. Jedna zo zamestnankýň povedala porote, že uvažovala o adopcii Glenu McGinnisa potom, čo s ním pracovala v dobe jeho zadržovania.

Porota sa spočiatku skladala zo 102 ľudí – z 3 černochoch a 99 belochoch. Sudca prepustil 22 z 35 porotcov, ktorí požiadali, aby boli z procesu ospravedlnení, vrátane všetkých troch černochoch, pričom len minimálne skúmal dôvody, prečo žiadali o ospravedlenie. Glen McGinnis bol popravený koncom januára tohto roku vo veku 26 rokov.

Budúcnosť začína právami detí

AI vo svojej činnosti často upozorňuje na individuálne prípady detí, ktoré boli obeťami porušenia ľudských práv ako týranie, zlé zaobchádzanie alebo nezákonné popravy detí. Usiluje sa rozvinúť prácu pre deti v troch rozličných oblastiach: spravodlivosť pre mladistvých, deti vo vojnových konfliktoch a deti v komunite a rodine.

Komplexný základ pre ľudské práva dieťaťa predstavuje Dohovor o právach dieťaťa (DPD), prijatý VZ OSN v roku 1989. Ratifikovali ho všetky členské štáty OSN okrem najchudobnejšieho - Somálska, ktoré už dlhšiu dobu nemá centrálnu vládu, a najbohatšieho štátu sveta – USA.

Dohovor zvyrazňuje rodinu ako prirodzené prostredie pre výchovu dieťaťa, dáva základnú povinnosť štátu ochraňovať deti od všetkých foriem zneužívania, zanedbania a vykorisťovania, aj keď tieto nemusia byť prevádzané priamo štátnymi zamestnancami. Dohovor odmieta tradičnú predstavu, že štáty nie sú zodpovedné za zneužitia spáchané v rodine alebo komunite. Domáce násilie, napr. nútená detská práca alebo prostitúcia, sú väčšinou páchané jednotlivcami, ale vlády môžu byť brané na zodpovednosť za zlyhanie svojej zodpovednosti ochraňovať deti pred takýmito zneužívaním. Podľa Dohovoru sú všetky krajiny povinné uzákoníť minimálny vek zodpovednosti za trestný čin, ktorý by nemal byť fixovaný na veľmi nízku vekovú hranicu, majú na zreteli emocionálnu, mentálnu a intelektuálnu zrelosť. V prípade, že štát uzná hranicu kriminálnej zodpovednosti pod 18 rokov, práva obsiahnuté v Dohovore sa stále aplikujú. Aj napriek tomu, že Dohovor zaručuje deťom ich základné práva, AI chce aj naďalej pripomínať krajinám ich povinnosti voči deťom. Dôvod je jednoduchý. Hoci Dohovor akceptovalo a kodifikovalo najviac krajín na svete, je pred nami ešte dlhá cesta k jeho všeobecnému dodržiavaniu.

Amnesty International založil v roku 1961 britský právnik Peter Benenson. V súčasnosti má milión členov, prispievateľov a pravidelných darcov vo viac ako 160 krajinách a územiach na svete. Sústreďuje sa na prepušťanie väzňov svedomia, väznených za svoje názory, farbu pleti, pohlavie, etnický pôvod, jazyk či náboženstvo, a ktorí vo svojej činnosti nepoužívali násilie, ani sa pre používanie násilia nevyslovovali. Hnutie sa stavia proti trestu smrti, mimosúdny popravám, „zmiznutiam“, žiada ich vyšetrovanie a potrestanie vinníkov. Odmieta mučenie a používanie iných krutých, neľudských či ponižujúcich spôsobov zaobchádzania alebo trestov bez výnimky.

Má štatút konzultanta pri OSN a v roku 1977 jej bola udelená Nobelová cena za mier.

AI monitoruje dodržiavanie ľudských práv (Výročná správa AI) vo všetkých krajinách sveta, kde za obdobie predchádzajúceho roka prišlo k pozitívnym či negatívnym zmenám.

Slovenská pobočka AI funguje od roku 1994 v Bratislave. Počtom podpisov najúspešnejšiu akciu zorganizovala v minulom roku v spolupráci s Univerzitným pastoračným centrom v Bratislave. Petícia, pod ktorú sa podpísalo 12 619 občanov Slovenska žiadala spravodlivé vyšetrovanie 26 oponentov vlády v Sudáne, obvinených z bombových útokov. V nespravodlivom súdnom procese im hrozil trest smrti obesením a následným ukrižovaním

Bližšie informácie o finančnej alebo podpisovej pomoci Amnesty International môžete získať na adrese:

- Staromestská 6, 811 03 Bratislava
- amnesty@internet.sk
- <http://www.internet.sk/amnesty>

Martina Fabianová

Fatima - dieťa z kolájníc

V jedno nedeľné odpoľudnie som sedela vo vlaku so znudenou tvárou v dlaniach, odkázaná len na tmavočierny výhľad z okna. Ako si intenzívne ma spúťavali úvahy o minulosti a začínala ma trápiť nejasná budúcnosť. Toto šero mojej duše popretkávané hlukom burácajúceho vlaku, ktorý sa v nepravidelných intervaloch potkýnal o križovatky vlastných koláží, začal narušať detský štebotavý hlások. Viem, zvyčajne sa to stáva, že človek si spolucestujúcich nevyberá a ani ja som nemala v ten nedeľný už skoro večer inú možnosť.

vali svoje „ja-plány“ a spájali ich na „plán-my“. Boli mladí a žili v neľahkých ekonomických podmienkach na Slovensku ako nemálo mladých ľudí, neskôr ako rodina. A potom sa mladá pani dozvedela istú skutočnosť, ktorá mala zmeniť celý jej život, život jej manžela a mimálne dvoch ďalších rodín. Čakala bábätko! Možno na túto chvíľu čakala už od čias, keď v malom kočiariku tlačila plastovú bábiku a tvárila sa, že je mama. A ani na chvíľku sa jej nevynorila myšlienka o prípadnej neexistencii jej malého dievčatka. Možno to bolo tak. Vlastne, muselo to byť skoro tak. Možno malé existenčné problémy nachvíľu potrápili budúcich rodičov, ale Fatimka prišla na svet.

V inej rodine to mohlo byť ináč. Mladá slečna prišla z informáciou o novom živote nepripravená, neinformovaná a očividne z toho bola zhrozená. Možno ani nevedela, ktorému mužovi má oznámiť, že sa z neho natrvalo stáva otec. A rozmýšľala, ako sa zbaví bremena, ktoré ju ťaží. Upokojeniu vlastného svedomia stačilo pramálo. Možno pár článkov o tom, že interrupcia patrí k modernej žene, že embryo je len nejaký organizovaný zhluk buniek a vlastne slovo potrat je len akýsi medicínsky úkon, ktorý je otázkou veľmi krátkeho času. Jednoducho moderný svet jej ponúkol možnosť ospravedlniť sa pred sebou samou...

...ale Fatimka žije. Možno má blondavú mamku, snedého otca a starú mamku, s ktorou bola v jedno nedeľné odpoľudnie na výlete. Fatima je prváčka a s Mackom Pusikom rieši neľahké situácie a prekáračky zosobnených zvieratiek. Práve táto forma komunikácie sveta s malou detskou dušičkou hovorí za všetko. Fatimka neobratnými rúčkami trápi celý matematický svet, keď zratúva navlečené a nenavlečené korálky či slivky na konári a v košíku a medzitým si profesionálnym hláskom spieva šarišské ľudové pesničky. Fatima vôbec nemusela byť. I jej mama za zásterou neľahkej ekonomickej situácie mohla „neodolať“ ponukám „pofidérnych“ gynekológov a ich moderným vedeckým prístupom k interrupciám.

O čom je dôstojnosť? Vtedy, v tom vlaku, sa nikto nemusel snažiť ju definovať, či obhájiť. Ľudská dôstojnosť sa obhájila sama - kučeravými vláskami s lienkovou sponkou, disneyovským tričkom, štebotavým hláskom a schifferovským úsmevom s jamkami v líčkach. Nedokonalá atrapa ľudského bytia v nemocničnom kontajneri kdesi za rohom miestnej gynekológie už nikdy nikomu nič nepovie. Oponovať zástancom matky, ktorá sa vzdáva dieťaťa v uvedenej kvázi prípadovej štúdiu na tému „Fatima“, by nemalo zmysel. Ani Fatima by ich nedojala. Práve tá Fatima, ktorá slovo dôstojnosť ešte vôbec nerozumie. To ani nemusí, ona sama je jej dôkazom...

Ivana Dudová

foto: Peter Schmidt

Doposiaľ som si detailne nevšimla spolucestujúcich, ale tú skúsenosť a vlastne osobný čas na ďalšiu úvahu som vnímala ako „nenáhodu“. Nenáhoda nie je spisovné slovo, to viem, ale vystihuje skutočnosť, ktoré sa v živote nestávajú len tak. Ony sú dané. Sú dané nám, aby sme rozmýšľali. A vtedy, vo vlaku, som sa neubránila myšlienkam, o ktorých som ani netušila, že dokážu tak úzko súvisieť s témou, ktorú možno raz ktosi zadal maturantom. Nazvime ju napríklad „Osobná skúsenosť s obhajovaním ľudskej dôstojnosti“.

Vrátim sa k dievčatku, ktoré akoby čarovným prútkom rozjasnilo moju zahmlenú náladu a prinútilo ma zamyslieť sa nad slovným spojením „dôstojnosť človeka“. Možno to vyznieva nejasne, možno je až banálne prirovnávať dievčatko, ktoré práve nastúpilo do veľkej školy s hlbokou filozofickou témou o dôstojnosti, ktorú môžu vykladať len vzdelaní učitelia presiatí cez nemalý počet vzdelávacích inštitúcií.

Začnem teda neďalekou minulosťou Fatiminých rodičov - tak sa tá malá kučeravá osôbka volala. Nevieť kto sú, kde žijú a či vôbec žijú spolu pod jednou strechou. Ale isto sa raz stretli, rozmýšľali o sebe, rozleptá-

Rozmarný ja?

Otec žije! Láskou živý, svojich synov,
Vychováva si ich s úctou, chopou milou,
Tak vzdmáhajú sa v múdrosti, vychovaní
bez omylov.

Lež čas melú spravodlivo božie mlyny,
Každému vždy doprajú, čo radosťou
prežijú,
A bratia moji, snami, stávajú sa inf
Každý v niečom ožijú.

Raz tu jeden povie, nebojácne smelo:
„Daj mi Otče, všetko čo je moje!
Inde srdce tiahne ma, už to vo mne
vrela.“
A telo jedno roztrhne sa v dvoje.

Ktorý vzoprel sa, ten, z domu odchádza,
Duša jeho, otcov smútok asi netuší,
To blaženosť v jeho očiach prezrádza,
Že otcov vzlykot, nedostal sa mu do uší

Cudzíe kraje lákajú ho, niekde v diali,
Najvne si myslí: „Tam ma šťastie čaká,
Sveta biedu neznám, nemám prečo žiaľiť.“
A tá brána veľká, no však veľmi láka.

I zlákala ho, v tomto kraji cesta zvrhla,
Život užívať, chcieť sa rozhodol
V náručí ľahkej ženy, práve časom mŕhá,
Teraz si s diablom, život dohodol.

Peniaze otcove, však mŕňajú sa rýchlo,
A radovánky sveta, ho už celkom zhltili
Aj keď niekedy, ho srdce píchlo,
Hriechy svedomie, mu dávno zborili.

Krajina snov, mladom padla práve
Lahkomyselník mladý, chudobným stal sa,
No a teraz, prichádza na myšlienky práce,
Že ozajstného dobra len tak nerozva-
hou vzdal sa.

Pri práci, s prázdnyim bruchom,
Deň i noc sa pomaličky menia
A tak v trpkom plačí, s ponúženým duchom,
Anjel mu vnukol, dielo vykúpenia.

„Tam, domov, vrátiť sa skúsím,
Tam je dobrá – lásky sýta,
Tam odpustenie žiadať musím,
Tam, pokoj mojej duši skýta.“

„Zborila sa vo mne, jedna veľká kletka,
Čo oddávna mi ducha putala,
Otcovi poviem, čo vidí sa len zriedka,
Že zhršil som proti nemu od mala.“

A už stojím pred ním, skormútene,
Zoslané pery šepkajú mi, srdcu ťažké
slová:
„Otče, život ma zatisol ku stene,
Chcem byť tebe ľúbosť nová.“

„Viem, že som zhršil, proti tebe i nebu,
Nie som hoden, volat sa tvojím synom,
Ale, ó jak túžim ujsť z tvojho chlebu,
Sľubujem, neobzriem sa viac po inom.“

Otcovi ma asi prišlo líto,
Zrazu ma začal objímať,
Moju dušu opustil už smútok
A radosť takú, chcel som už dávno mať.

„Odejte ho a na ruku mu prsteň dajte!
Lebo počúval i za hlasom srdca šiel,
Oderaz ho v úcte majte,
Bo stratený bol a predsa sa našiel.“

Hodovali teda, radosťou z kajúcnika horľali,
Lež syn druhý z poľa unavený ide,
I dozvedá sa, že vykrmené tela zabili,
Bo doma je ten, ktorý chodil inde.

Urazený pred domom stáva,
Nechce vojsť, bo krivda ho páli,
Otec smútok, zas tu nový máca,
Radosti nesklamanej, sa láska jeho máli.

„Otče slúžil som ti už od dávna,
Nikdy neprestúpil som príkaz tvoj,
Ale kde je? Kde, spravodlivosť tvoja slávena
Keď znovu zliepaš pretrhnutý spoj.“

„No mne si ešte tela nezabil,
Nedal si mi voľnosť času
By som sa s priateľmi zabavil,
I vyskúšal silu svojho hlasu.“

„Vieš syn môj, ty si so mnou stále,
A všetko, čo moje, je i tvoje,
No patrilo sa urobiť pohostenie malé,
Veď nezabúdaj, že mám ľúbosti dvoje.“

„Tento tvoj brat bo, stratený
A našiel sa predsa,
Nebál sa, svoje rúcať steny,
Tak aj ty, pre lásku vzniet sa.“

A tak otec žije! Láskou živí svojich synov,
Vychováva si ich s úctou, chopou milou,
Tak vzdmáhajú sa v múdrosti, vychovaní
bez omylov.

Rastislav m. Kamipola

Si

Si úsmev môjho smútku
Si slnko mojej noci
Si túžba môjho skutku
Moc bezmoci

Si ráno môjho večera
Si nádej mojich dní
Si repríza, si premiéra
Si vánok posledný

Si krásna dúha leta
slová čo si chcem zapamätať

Si moja slabosť
moja sila
si moja radosť
večnosť, chvíľa

Si moja cesta
moja krásna
nevesta
život čo nezadáva sa

Si krásna dúha leta
slová čo si chcem zapamätať

Si moja žena
moja vymyslená

Si moja dôvera
si moja skazka
rozum a povera

Si moja láska

Marek Brenčič

Film

Svet, ktorý nás presahuje

Koniec XX. storočia poznamenaného ateizmom je prekvapivo charakterizovaný opätovným obnovením záujmu o duchovno a nadprirodzeno. Tomuto trendu sa samozrejme prispôbuje aj Hollywood. A tak sa do našich kín na prelome rokov dostalo niekoľko filmov dotýkajúcich sa týchto tém.

Mystifikácia a recesia

Tieto dve slová výstižne charakterizujú film Záhada Blair Witch. Dvaja neznámi filmári Daniel Myrick a Eduardo Sánchez rozbili prasiatko a za 40 000 USD natočili film. Riadili sa heslom „čo najjednoduchšie a čo najlacnejšie“. A stal sa zázrak: za prvý týždeň tržba 30 mil. USD a doteraz v USA viac ako 150 mil. USD. Ako je to možné? Ja skutočne neviem. Ale Američania musia byť každopádne divní ľudia. Všetko začína úvodom, v ktorom sa dozvieme, že sa nedávno v lesoch Marrylandu našiel filmový materiál, ktorý zrejme natočila trojica študentov, ktorá je už pár rokov nezvestná. A tak sledujeme akýsi dokument na tému „Povesť o čarodejnici z mestečka Blair“, ktorý nakrúca študentka filmu Heather, spolu so svojimi priateľmi - kameramanom Joshom a zvukárom Michaelom.

Záhada Blair Witch (The Blair Witch Project)

réžia, scenár, strih: D. Myrick, E. Sánchez, v hl. úlohách: H. Donahueová (Heather), M.C. Williams (Michael), J. Leonard (Josh), USA, 1998, 88 min.

<http://www.blairwitch.com>
<http://www.seznam.cz/blairwitch>

Najprv chodia po mestečku a vy-pytujú sa na rôzne chýry a povesti domorodcov. Potom vyrazia na trojdňový výlet do lesa, aby našli „stopy“ po čarodejnici. Lenže zablúdia. Predstavte si Amíka bez mobilu, kreditky, TV a auta. Jednoducho zúfalstvo. A presne tento pocit ich postupne naplňa. A hystéria rastie každou minútou...

K tomu všetkému je celý film točený videokamerou a 16mm kamerou, ktoré si trojica sama nosí a strieda sa pri nich, takže obraz sa trasie, rozostruje, či prekmítava. Navyše distribútori okolo filmu vytvorili zdanie pravdivosti (herci majú vo filme svoje skutočné mená). No ani to všetko nedokázalo prekonať „kultúrnu bariéru“ medzi americkým a našim publikom. Tam, kde sa bolo treba báť, sa polovica kina smiala. Predsa len pre našinca nie je pobyt v lese či trampovanie len tak pod širákom ničím nezvyčajným. A zablúdiť sa podarilo určite každému z vás. A keby ste boli chytřejší mohli ste o tom natočiť film a dobyt' s ním Ameriku.

Schwarzenegger kontra diabol

Po niekoľkých rokoch a by-passe srdca sa svalnatý Arnold vrátil na plátno kín. Lenže tentokrát nie do sci-fi či fantasy, ale do reality New Yorku, kde 31. 12. 1999 má Satan jediná možnosť za tisíc rokov ako sa dostať na svet a začať svoje panovanie (akoby tu doteraz nevládol). A keďže know-how si vypožičal od Boha, musí oplodniť vybranú ženu, z ktorej sa Pán sveta potom narodí. Nič netušiacie dievča Christine Yorková je zatiaľ ako vo vatičke pripravovaná Satanovými pozemskými služobníkmi na deň D. Ale pozor! Je tu aj alkoholom a stratou rodiny poznamenaný drsnácky ex-policajt a v súčasnosti bodyguard s biblickým menom Jericho. A ten skríži cestu Satanovi ktorý využíva telo a podobu uhrančivého bohatého bankára. Film má len jeden problém, ale podstatný. Pokiaľ by bol Satan skutočne zvrhnutým anjelom, disponoval by zrejme dostatočnou mocou na to, aby svalnatého Arnyho behom sekundy spacifiko-

Koniec dní (End of Days)

réžia, kamera: P. Hyams, v hl. úlohách: A. Schwarzenegger (Jericho Cane), G. Byrne (Satan), R. Tunneyová (Chris Yorková), USA, 1999, 122 min.
<http://www.end-of-days.com>

val na kôpku popola. Lenže ono to dopadne naopak. A taký trulo veru diabol nie je. Ibaže by si prial, aby si to ľudia o ňom mysleli! Ako vyzerá vo filme Cirkev? Čudne. O príchode diabla vie. Hľadá vyvolenú ženu. Ale tie metódy... V pivnici pod kostolom tím jezuitov s výpočtovou technikou vypočúva stigmatizovanú vizionárku. Iný tím fundamentalisticky orientovaných rosenkruciánov je aktívnejší, a nešťastnej Christine viackrát siaha na život. Raz dokonca dýkou v ruke kardinála. Ťažko nájsť na film Koniec dní inú charakteristiku, ako veľmi rozpačitý a nepresvedčivý.

Pán ľží a poloprávd

Pre kresťanov nie je pojem stigmaty neznámy. Tieto nevysvetliteľným spôsobom vzniknuté rany na tých miestach tela, kde bol klinmi, mečom, či trňovou korunou zranený aj Ježiš, sa veľmi zriedka vyskytujú u niektorých svätých (František z Asissi, páter Pio). Vo filme Stigmata (neviem prečo ten český tvar) je však nimi postihnutá neveriaca mladá žena z New Yorku. A za touto záhadou odchádza vatikánsky špecialista na nevysvetliteľné záležitosti - vedec páter Kiernan (aká náhodička - hrá

ho Gabriel Byrne, Satan z predchádzajúceho filmu). Kadernička Frankie dostáva rany postupne, a je to veru riadny horor. Navyše evidentne javí známky posadnutia (obrovská sila, iný hlas, píše v jazyku, ktorý neovláda). A čo je pointou filmu, ktorý sa hodinu javí ako úplne seriózny pokus o „cirkevný thriller“? Budem nezdvorilý a prezradím ju. Kdesi v juhoamerickom pralese pôsobil exkomunikovaný mních, kedysi významný biblista, ktorý pri výskumoch objavil tzv. Piate evanjelium. Nadiktoval ho priamo Ježiš, a toto posolstvo je pre dnešnú oficiálnu a organizovanú Cirkev (rozumej katolícku) veľmi nebezpečné. Ježiš v ňom hovorí, že Cirkev ani kostoľky netreba, stačí mať Boha v sebe. Vatikán sa snažil všetkými prostriedkami toto „evanjelium“ zatajiť. Po smrti mnícha sa jeho ružec dostal ako suvenír do rúk americkej turistky – Frankieovej matky, ktorá ho poslala svojej dcére. A práve cezeň tento „padre“ po svojej smrti posadol (!!!) Frankie, aby sa jeho posolstvo a celoživotné dielo (originál a úplný preklad evanjelia) nestratilo. Samozrejme, keď vatikánsky kardinál Houseman zavetrí, čo sa v New Yorku deje, okamžite preberie vec do svojich rúk. Unesie Frankie, začne na nej konať celkom logicky exorcizmus, ktorý po chvíli komunikácie s mŕtvym mníchom cez médium Frankie cel-

Stigmata,

réžia: R. Wainwright, v hl. úlohách: P. Arquetteová (Frankie Paggeova), G. Byrne (otec Andrew Kiernan), USA, 1999, 102 min.

<http://www.mgm.com/stigmata>

kom nelogicky zmení v škrtenie (zdá sa, že americkí filmári sa našli v zobrazovaní kardinálov vraždiacich nevinné mladé devy – viď tiež predchádzajúci film). Samozrejme, je tu páter Kiernan, ktorý tejto znôške ľží a hlúposti, ako skutočný „vedec“ uverí a Frankie zachráni. Práve on príjme mŕtveho posolstvo, objaví jeho dielo a stane sa jeho nasledovníkom. Na filme je okrem iného zarážajúce veľmi pravdivo vykreslené posadnutie, ako aj obdržanie stigmatami. Je evidentné, že autori čerpali priamo zo zdrojov a prameňov Cirkvi (viď. www.stranka.com). Ďalšou „zaujímavosťou“ je, že film je natočený rýchlym a pestrým videoklipovým štýlom s kvalitnou súčasnou muzikou (časopis Cinema ho označil ako „Exorcista light“ v štýle MTV). Teda určený je najmä mladým divákom. Aj keď diabol v tomto filme nevystupuje, je ho cítiť spoza kamery. Akoby si v Holywoode objednal lákavý inštruktážny snímok na tému „Aká otrasná je dnešná katolícka Cirkev“ a potom doň zmixoval pravdy, polopravdy aj úplné klamstvá a napokon to celé servíroval v prvotriednej úprave. Mne bolo z tohto „koktejl“ na zvracanie!

Čo ak je to pravda?!

Normálny človek má 5 zmyslov, keď je niekto na niečo zvlášť citlivý, hovoríme že má Šiesty zmysel. Ale vidieť mŕtvych, to je mi veru divný šiesty zmysel. Malcolm Crowe bol úspešný detský psychiater. Ale jeden pekný večer ho jeho bývalý pacient, ktorému zrejme veľmi nepomohol, postrelil a vzápätí spáchal samovraždu. Prešiel rok. Dr. Crowe má pod dohľadom osemročného chlapca Cola. Za jeho problémami a neoblúbenosťou medzi deťmi je cítiť akýsi obrovský strach. Veľmi podobný prípad, ako ten, ktorý mal pre dr. Crowa pred rokom také neblahé dôsledky. Malcolm cíti šancu svoju vtedajšiu chybu napraviť. Všetok čas, aj za cenu odcudzenia sa svojej manželke, venuje Coleovi. Ten sa mu zdôverí so šokujúcim priznaním: vidí mŕtvych, ktorí za ním neustále prichádzajú. Dr. Crowe neverí, ale

Šiesty zmysel (The sixth sense)

réžia a scenár: M. Night Shyamalan, v hlavných úlohách: Bruce Willis (Malcolm Crowe), H.J. Osment (Cole Sear), USA, 1999, 107 min.

<http://www.movies.go.com/sixthsense>

postupne nachádza indicie, ktoré dávajú chlapcovi za pravdu. Viac už prezrádzať nebudem. Len toľko, že som počas filmu utrpel dva riadne šoky. Prvý, keď som si uvedomil, že podobný príbeh som už počul. Bolo to rozprávanie ľudí, ktorí prešli kurzom rozšírenia vedomia Silovou metódou. A tí najcitlivejší mohli počuť „astrálne hlasy“. Tie však neboli z vesmíru, ale boli to hlasy mŕtvych, ktorí žiadali o pomoc. A tí, ktorí im začali pomáhať, sa stále viac a viac približovali k bláznincu. A keďže režisér M. Shyamalan je indického pôvodu, má určite blízko k východným duchovným praktikám a zrejme mal odkiaľ čerpať pre scenár, ktorého je tiež autorom. Druhý šok som utrpel v závere filmu, keď ma záverečná pointa doslova knokautovala. Kloúbik dole pred 26-ročným režisérskym debutantom, ktorý dokázal bez akýchkoľvek trikov vykúzliť mrazivú atmosféru strachu. A z outsiderového filmu urobil druhý najúspešnejší film roka v USA a zároveň jedného z najhorúcejších kandidátov na Oscara. Nominácia by sa mohla ujsť za životnú neakčnú úlohu aj Bruce Willisovi. Každopádne Oscara za vedľajšiu mužskú úlohu má zrejme rezervovaný 11-ročný H. J. Osment za vynikajúce stvárnenie malého Colea. A čo dodať na záver? Nenechajte si ujsť tento inteligentný psychologický horor, na ktorom je najmrazivejší pocit, že to môže byť pravda.

Roman Tarina

Z každého rožku...

Zdravím Vás, milí čitatelia a bla-
hoželám k úspešnému prepracova-
niu sa na takmer poslednú
stranu nášho časopisu. V prípade, že
ste deformovaní čítaním športových
správ v dennej tlači, a začínate s čítaním
každého periodika zásadne od poslednej
strany, Vás pekne vítam s nádejou, že
neostanete len pri poslednej strane,
ale prepracujete sa až k úvodu. Inak
prídete nielen o správy (nie sice celkom
športové, ale zaručene aktuálne), ale
budete aj mierne handicapovaní pri
nasledujúcom kvíze.

Tí z Vás, ktorí sa pohlali s otázkami z
minulého čísla si iste všimli, že odpovede
boli všelijako pozašívane v jednotlivých
článkoch časopisu. Môžete však pokojne
pokračovať pri listovaní od poslednej strany
k prvej. Väčšina lavákov ak chce pre-
listovať knihu rýchlym púšťaním strán pal-
com, automaticky im to vychádza, že lis-
tujú od konca... a možno to má na nich
naozaj nejaký dopad! Asi to bude z psy-
chologického hľadiska individuálna záležitosť.
Alebo nie? Odborník z tejto oblasti by
mám k tomu určite vedel niečo povedať.

**1. Viete kto bol zakladateľom individuálnej
psychológie?**

- a/ Friedrich Nietzsche
- b/ Sigmund Freud
- c/ Viktor Adler

Ťažká otázka, však? Všetci títo traja „típ-
kovia“ by nám vedeli skutočne zaujímavo
poradiť. Neviete sa rozhodnúť? Ak by ste
sa so žiadosťou o radu obrátili na pána
pod písmenom b tak

**2. Sigmund Freud bude tvrdiť, že za každým
vaším rozhodnutím budú stáť aj tak
výlučne dva pudy**

- a/ sebazáchova a sexualita
- b/ sexualita a agresivita
- c/ agresivita a sebazáchova

Podme radšej k inej téme. Zákony pudovosti
neplatia v ľudskej duši. Ak vám poviem,
že duša sa po anglicky povie „soul“ potom

3. budete vedieť, čo je The Soulmén?

- a/ názov slovenskej gospelovej skupiny z 80-tych rokov
- b/ názov slovenskej bigbitovej kapely z 70-tych rokov
- c/ názov slovenskej beatovej skupiny z 60-tych rokov

Pýtate sa, odkiaľ to máte vedieť? Skúste
pri pátraní použiť modernú techniku, napo-
jiť sa na internet, vyľuškať príslušné heslo a
nechať ho vyhľadať. Že nemáte prístup k
internetu? Hm, to je smola. Skúste si tipnúť

**4. Aký je počet používateľov internetu na
celom svete. Je to približne**

- a/ 275 miliónov
- b/ 527 miliónov
- c/ 752 miliónov

Opusťme na chvíľku dnešný pretechni-
zovaný svet a pozrime sa do histórie, resp.

na jej pamiatky. Dnes tu ešte stoja, ale zaj-
tra už môžu byť nenávratne preč. Roku
1997 zemetrasenie v Assisi takmer úplne
zničilo baziliku so vzácnymi maľbami výja-
vov zo života sv. Františka.

**5. autorom týchto slávnych fresiek bol sláv-
ny maliar talianskeho „trecenta“. Volal sa**

- a/ Donatello
- b/ Giotto
- c/ Tizian

V Taliansku ešte chvíľu ostaneme. Nebo-
la to len krajina geniálnych umelcov, ale aj
prísnej inkvizície. Jednou z jej posledných
obetí bol Goirdano Bruno.

**6. Bol upálený v dobe, keď temný stredo-
vek bol už dávno preč a to roku**

- a/1600
- b/1700
- c/1720

V tej dobe sa ešte o ľudských právach
toho veľa nenahovorilo. Možno keby vtedy
existovala organizácia podobná dnešnej
Amnesty International, nikto by dnes o Gi-
ordanovi Brunovi (na jeho veľké šťastie) ne-
chyroval. Amnesty Internacional však
vznikla podstatne neskôr a na Slovensku si
otvorila pobočku až roku 1994.

**7. V ktorom slovenskom meste sídli poboč-
ka Amnesty Internacional?**

- a/ v Bratislave
- b/v Košiciach
- c/ v Banskej Bystrici

Na úspešných riešiteľov kvízu a križovky,
v prípade že budú mať šťastie pri žrebovaní,
čakajú opäť albumy gospelovej hudby z
produkcie vydavateľstva Rosa. Výherkyňou
súťaže z minulého čísla je Veronika Mariot-
hová. Jej pohľadnica obsahovala správne
odpovede - 1a, 2a, 3c, 4c, 5b, 6a, 7b.

Martin Novák

15.3. - 19.00, UPC Bratislava - Beseda s Jánom Čarnogurským
16.3. - 19.00, UPC Bratislava, Cyklus prednášok o tmavých miestach histórie Cirkvi - Inkvizícia
19.3. - 19.00, UPC Bratislava - Spolok, pluh a kovadlina, Divadelný súbor J. Miletiča, divadelná hra saleziánskeho divadla
23.3. - 19.00, UPC Bratislava - Cyklus prednášok o tmavých miestach histórie Cirkvi - Reformácia a katolícka reforma
24.-25.3. - Malé spoločenstvo pre Cirkev 21. storočia - seminár, ktorý v Bratislave na Mamatyovej ulici organizuje Hnutie kresťanských rodín, eRko, Spoločenstvo Fatima, Komisia pre laikov KBS a ZKSM. Cieľom je oboznámiť poslucháčov s históriou vzniku malých spoločenstiev na Slovensku, ich úlohou a poukázať na malé rodinné, mládežnícke a detské spoločenstvá ako na prostriedok oživenia farského spoločenstva. tel./fax: 07/55568508, e-mail: husar@savba.sk
29.3. - 18.00, UPC Bratislava - Benefičný koncert Spoločenstva života
30.3. - 19.00, UPC Bratislava - Cyklus prednášok o tmavých miestach histórie Cirkvi - Cirkev a komunizmus
17.4.-23.4. - Veľkonočný týždeň pre mladých (18-30 rokov) s otcami jezuitmi u sestier Uršulínok v duchovno-rekreačnom stredisku Mericianum na Ružíne, Cena: 200,-Sk na osobu a deň - plná penzia. Prihlásiť sa možno

do 31.3. tel/fax 091-7711 056; e-mail: bernard@ba.sknet.sk
28.4.-29.4. - Festival Aleluja, viac upútavka dole
9.4. -19:00- Prebudenie - DK Zrkadlový háj, Bratislava, COPP
5.5.-6.5. - Trnava - Festival Lumen 2000, viac upútavka v časopise
29.5. -18:00 - Koncert Modlitieb a chvál - DK Zrkadlový háj, Bratislava. COPP
6.6.-9.6. - CampFest 2000, šport kemp Tatranská lomnica
17.7.-19.7. - Komunita Jána Krstiteľa - kurz Kaleb. Tel: 095/623 1440 Miesto: Prešov
20.,21.7. - 19.00 - Komunita Jána Krstiteľa - Košice, Hlavná ulica, pred Domom potravín. Koncert skupiny The Messengers of Fire.
31.7.-10.8. - Komunita Jána Krstiteľa - kurz Pavol. Cieľom tohto kurzu je vychovať evanjelizátorov a formovateľov evanjelizátorov. Miesto: Košice (095/6231440)
6.7.-9.7. - Šport kemp Tatranská Lomnica - Festival CampFest 2000. Viac info na stránkach <http://www.campfest.sk/>

Zaujímavé WWW stránky:

www.dimenzie.sk - čo dodať?
www.nightlight.de, www.jesus.at - dve najlepšie nemecké kresťanské stránky ocenené EDK
www.foreigntv.com/worldnews/index.html - vatikánska televízia CTV, nájdete tu aj záznam z otvorenia Svätej brány

Festival Aleluja 2000
28. - 29. apríl, Sabínov

Kristus včera, dnes a naveky!
www.rcc.sk/www/aleluja2000

Program:

Piatok: 17.00 - svätá omša, o 19.00 v MsKS začína koncertná časť
Sobota: 9.30 - svätá omša, potom obed, 12.30 program v MsKS, záver

cca 21.00

Účinkujúci:

Richard Čanaky, Credo, Mimicry, Timothy, Effatha, Rieka Života, Metelica, Kéfas, Oáza Lásky, MCCJ, Rytieri Nepoškrvnenej, detský spevácky zbor

VŠ Infoservis

Všetky akcie sú určené predovšetkým pre vysokoškolákov. Ďakujeme za pripomienky a nové informácie.

Banská Bystrica:

- Vysokoškolská sv. omša v utorok o 18.00 a v nedeľu a prikázaný sviatok o 19.30 v katedrálnom kostole.

Bratislava:

- pondelok 20.00 - sv. omša v jezuitskom kostole (P. Ladislav Csontos SJ)
 - stretná podľa fakúlt (info na VŠ sv. omši)
 - nedeľa - sv. omše v UPC (Univerzitné Pastoračné Centrum) o 8.00, 10.00 a 22.00, utorok - piatok o 21.30, pred sv. omšou spovedanie
 - štvrtok 19.19 - sv. omša pre mladých z internetu EU - Horský park (a nie len pre nich), kostol na Kalvárii

Košice:

- pondelok 19.00, sv. omša 19.00 v seminárnom kostole
 - nepravidelné sv. omše a spovedanie na internátoch
 - stretná po internátoch
 - hosť v spoločenskej sále SKK na Alžbetinej 14, streda 19.00
 - Po-Pia - čajovňa v UPC od 18.00-22.30

Nitra:

- Po,Ut: 20.30 sv. omša na internáte na Drážovskej c.
 - Ut: 18.00 mládežnícka svätá omša v kostole u piaristov, po nej adorácia
 - St: 18.30 sv. omša v kostole u františkánov, 18.30 (2x mesačne) škola modlitby na Kalvárii
 - Štv: 19.30 študentská sv. omša v kostolíku sv. Michala na vršku; Klokočina
 - po sv. omši (2. a 4. v mesiaci) duchovná príprava k jubileu 2000
 - Na univerzite pôsobí Klub katolíckej mládeže FONS - ktorý organizuje spoločné modlitby každý večer o 21.00: Internát Mladost - izba 517b, Pribina - 28VB, AB 615

Trnava:

- vŠ. sv. omša v jezuitskom kostole v stredu o 19.30 (p. Hudáček SJ)
 - stretná u jezuitov: utorok, štvrtok
 - na internáte sú tiež stretná

Zvolen:

- sv. omša v stredu o 17.30 v kaplnke na Zámku
 - pondelok o 19.45: prednášky na rôzne témy v jedálni ŠD L. Štúra
 - utorok o 20.00: príprava na sviatosti
 - štvrtok 20.00 - 22.00: spoveď alebo osobný rozhovor v CUP
 - piatok o 20.00: kultúrny piatok

Žilina:

- utorok o 18.30 sv. omša u saleziánov
 - 2. sobota v mesiaci duchovná obnova
 - v piatok spoločná adorácia v čase 19.30 - 22.30
 - stretná: pondelok - štvrtok, sobota
 UPC:
 - pondelok, streda - sv. omša 19.00
 - utorok - sv. omša v angličtine
 - streda - otvorené stretno 20.00
 - štvrtok - adorácia 19.00
 - čajovňa denne 8.00 - 22.00
 - spoveď a osobný rozhovor s kňazom
 - nácvik spevu: po, st 18.00, št 18.30
 - náuky na prijatie sviatostí